

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2022

Pavel Král

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

Katedra dějin a didaktiky dějepisu

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Dějiny poutního místa Klokoty s důrazem na období od příchodu Kongregace těšitelů
z Getseman

History of pilgrimage site Klokoty with emphasis on period since arrival of Gethsemans's
comforters

Pavel Král

Vedoucí práce: Mgr. Dušan Foltýn

Studijní program: Specializace v pedagogice (B7507)

Studijní obor: B D-FJ

2022

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma Dějiny poutního místa Klokoty s důrazem na období od příchodu Kongregace těšitelů z Getseman vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze

.....

podpis

Děkuji Mgr. Dušanu Foltýnovi za odborné vedení práce, pomoc a rady při zpracování této bakalářské práce. Také bych rád poděkoval P. Mgr. Jiřímu Můčkovi, OMI administrátoru farnosti Tábor – Klokoty za velkou podporu a ochotu a osobní pomoc při psaní mé bakalářské práce.

ANOTACE

Práce se zabývá dějinami poutního místa Klokoty s důrazem na období od příchodu Kongregace těšitelů z Getseman v roce 1934. Popisuje pastorační činnost dvou kongregací v 20. a 21. století. Působení Kongregace těšitelů mezi roky 1934–1950 a 1968–1993 a Misionářů oblátů P. Marie Neposkvrněné od roku 1994 po současnost. Důraz je také kladen na důkladný popis celého komplexu kláštera a přiblížení klokotských poutí.

KLÍČOVÁ SLOVA

těšitelé z Getseman, Klokoty, Matulík, komunistický režim, poutní místo

ANNOTATION

The work deals with the history of the pilgrimage site Klokoty with emphasis on the period since the arrival of the Congregation of Comforters of Getseman in 1934. It describes the pastoral activities of two congregations in the 20th and 21st centuries. The activities of the Congregation of the Comforters between 1934–1950 and 1968–1993 and the Missionaries of the Oblates of the Immaculate Conception from 1994 to the present. Emphasis is also placed on a thorough description of the entire monastery complex and an approach to the Klokot pilgrimages.

KEYWORDS

Gethseman's comforters, Klokoty, Matulík, communist state, pilgrimage site.

Obsah

1. Úvod	1
2. Metodologie, rozbor pramenů a literatury	2
3. Historie Klokotského kláštera	4
4. Interiér kostela a jeho výzdoba	6
5. Latinské nápisy v areálu poutního místa	13
6. Klokotské zvony a varhany	15
6.1. Zvony	15
6.2. Varhany	17
7. Kongregace bratří těšitelů z Getseman	18
7.1. Řeholní oděv a znaky kongregace	18
7.2. Zakladatel kongregace – Josef Jan Litomiský	19
7.3. Těšitelé na Klokotech	19
7.4. Válečná léta	22
7.5. Poválečné roky	23
7.6. Počátek sporu mezi církví a komunistickým režimem	23
7.6.1 První jednání	23
7.6.2. Intermezzo	24
7.6.3. Církevní zákony	25
7.7. Klokoty mezi lety 1950–1968	26
7.8. Osudy církevních představitelů – případová studie	28
7.9. Návrat těšitelů v roce 1969	31

7.9.1. Konec kongregace těšitelů v Čechách.....	32
7.10. Polostrukturovaný rozhovor s pamětníkem Ladislavem Šotkem.....	32
7.11. Porovnání církevních slavností	34
7.11.1 Vznik poutí	34
7.11.2. Výběr poutí z 20. a 21. století	36
8. Misionáři obláti Panny Marie Neposkvrněné.....	42
8.1. Zakladatel kongregace – Evžen z Mazenodu	43
8.2. Organizační struktura kongregace	44
8.3. Působení oblátů na klokotech	44
9. Závěr.....	46
10. Seznam použité literatury	47
11. Textové přílohy	1
12. Obrazové přílohy	7

1. Úvod

Tématem mé bakalářské práce jsou dějiny poutního místa Klokoty s důrazem na období od příchodu Kongregace těšitelů. Ve své práci mapuji pastorační aktivity dvou kongregací zde působících v 20. a 21. století. Jedná se o Kongregaci těšitelů Božského srdce z Getseman, kteří zde působili v letech 1934–1950 a 1969–1993. Druhou zmiňovanou kongregací jsou Misionáři obláti P. Marie Neposkvrněné, kteří na Klokotech působí od roku 1994 do dnes. Cílem mé práce je osvětlit historii významného poutního místa a důkladně zmapovat působení Kongregace těšitelů v průběhu 20. století s návazností na působení oblátů v současnosti.

V úvodu mé práce stručně představuji historii poutního místa, po níž se zaměřuji na klokotský kostel společně s jeho výzdobou a latinskými nápisy v celém objektu kláštera. Následující kapitoly jsou věnovány Kongregaci těšitelů. Jsou rozděleny od jejich příchodu v roce 1934 až do konce jejich působení v České republice roku 2010. Z řad řeholníků těšitelů jsem dále vybral dva příběhy, o které zmiňuji v případové studii a poukazuji na dopad komunistického režimu na církve. Velkou pozornost jsem také věnoval popisu poutí v průběhu let, které jsou důležitou součástí poslání tohoto poutního místa. S tímto obdobím také souvisí polostrukturovaný rozhovor s pamětníkem Ladislavem Šotkem, který mi poskytl řadu cenných informací, které obohatili mou práci. Poslední kapitola stručně popisuje působení oblátů na Klokotech.

2. Metodologie, rozbor pramenů a literatury

Bakalářská práce je členěna na dvě části, teoretickou, která je vypracována na základě studia archivních materiálů a sekundární literatury. Práce je členěna chronologicky podle období dané kapitoly. V praktické části bude použita případová studie vycházející z písemných pramenů, osobní korespondence a kroniky, která přiblíží vztah mezi katolickou církví a komunistickým režimem. Následuje také porovnání klokotských poutí v průběhu 20. a 21. století. V závěru při rozhovoru s pamětníky bude využita orální metoda – polostrukturovaný rozhovor.

S mapováním potřebných pramenů mi velmi pomohl Páter (dále P.) Mgr. Jiří Můčka, administrátor farnosti, který mi poskytl řadu důležitých kontaktů a sám byl velmi ochotný a svěřil mi kroniku klokotské farnosti k prostudování. Díky jeho pomoci jsem mohl kontaktovat pana Šotka, který mi poskytl rozhovor a poskytl tak k tématu nový pohled. Zároveň jsem byl odkázán na autory sekundární literatury, jako je p. Ourodová-Hronková, která mi přiblížila svou práci a navedla k další literatuře.

V první kapitole své práce se věnuji historii klokotského kláštera. Kapitola je rozepsána velmi stručně, protože zaměření mé práce je primárně na 20. století. Informace k této kapitole jsem čerpal převážně ze sekundární literatury a *Codexu dicoplasticus et epistolaris regni Bohemiae II.* V dalších kapitolách již popisují interiér samotného kostela, do které jsem zahrnul i zvony a varhany. Objekt kláštera také obsahuje řadu latinských nápisů, které s církevním komplexem úzce souvisí, a proto jsem se rozhodl vybrat řadu z nich a zakomponovat je do mé práce. S tímto úkolem mi pomohly poznámky Pavla Zahradníčka ThD., kterého jsem s tímto problémem kontaktoval.

Následující kapitoly se zaměřují na dvě kongregace zde vykonávající svou činnost během 20. a 21. století. Jedná se o Kongregaci bratří těšitelů z Getseman a Misionáře obláty Panny Marie Neposkvrněné. Informace o Kongregaci těšitelů jsem našel ve sborníku okresního archivu v Táboře a nese název *Příchod kongregace těšitelů Božského srdce na Klokoty* od autorky Květy Kořalkové. Jelikož mapování činnosti této kongregace zabírá velkou část mé práce, bylo potřeba zajistit velké množství pramenů. Ty jsem ve většině čerpal ze Státního oblastního archivu v Třeboni a dále z kronik a sekundární literatury. Pod toto téma spadají kapitoly, které mapují činnost těšitelů v období během světových válek a následně období

po komunistickém převratu v Československu. Blíže jsem se dále věnoval popisu klokovských poutí a jejich následnému porovnání. Informace k této kapitole jsem čerpal z kroniky Klokotské farnosti a z článku V. Janury z časopisu Český lid.

V další kapitole jsem ještě zahrnul případovou studii, která porovnává osudy kněží a dopad komunistického režimu na jejich život. Osudy některých kněží jsem našel ve sborníku Archivu bezpečnostních složek s názvem *Kartotéka akce „48“ a vyhodnocení tzv. protistátní činnosti členů Církve římskokatolické ve vybraných tzv. ilegálních skupinách*, jiné zase v kronice farnosti.

O Misionářích oblátek Panny Marie Neposkvrněné jsem se dočetl v knize *Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice* od Hrudníkové Mirjam a dalších monografiích.

V závěru práce se nachází rozhovor s pamětníkem Ladislavem Šotkem. Vzhledem k první zkušenosti s takovým rozhovorem jsem si předem přečetl knihu s názvem *Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor* od autora Jána Mišoviče. Samotný rozhovor byl velmi zajímavý, jelikož dává pohled na téma z úplně jiného rozměru. Ladislav Šotek je nejstarší žijící pamětník, který je s klokovským klášteřem úzce spojený celý život. Díky jeho výpovědi jsem měl možnost nahlížet na mou práci z úplně jiného rozměru, než který mi dá jakákoliv kniha od autorů, kteří ke Klokotskému klášteři nemají takový vztah a zároveň se jedná pro obohacující prvek mé bakalářské práce.

3. Historie poutního místa

První zmínka o Klokotech pochází z roku 1220.¹ V této době je vlastnil Vítek z Prčice, který zde sídlil mezi roky 1220–1265 společně se svou manželkou z rodu Chuenringů, se kterou měli 7 potomků. Legenda praví, že dřevěný kostelík byl založen ještě ve 12. století jistým rytířem z Kotnova.² Tento kostelík měl údajně stát v blízkosti tvrze pana Vítky z Prčice, jehož existence nebyla potvrzena archeologickým průzkumem.³ Patrocinium kostela je odvozen od datumu vysvěcení kostela na svátek Nanebevzetí Panny Marie 15. srpna roku 1392.⁴

Původní gotický kostel byl poničen během husitských válek a na svou částečnou opravu musel čekat do roku 1440. Ke slávě samotného kostela přispěla záchrana obrazu, který byl poničen husity mezi lety 1420–1421.⁵ Téhož roku na svátek sv. Jiří zde bylo popraveno přibližně 50 pikartů na rozkaz samotného Žižky.⁶ V roce 1520 nastala přestavba středověkého kostela, který přestal vyhovovat svou kapacitou a byl značně poničen husity.⁷ Mezi roky 1648–1672 se o správu Klokot starali premonstráti ze želivského kláštera. V roce 1679 odkupuje Klokoty řád benediktýnů z kláštera v Montserratu v čele s prelátem španělského původu Didaco di Convero za částku 4000 grošů. Didaco di Convero se společně s dalšími členy řádu usídlil ve dvorci u písecké silnice a jeho plánem bylo vystavit nové poutní místo v barokním stylu a rozšířit původní zástavbu kostela. Délka stavby trvala přibližně 30 let. Mezi roky 1701–1703 docházelo ke změně rady plánů a konceptů stavby. Tábořský děkan posílá 24. prosince 1703 dopis, kterým oznamuje: „že obě boční kaple byly

¹ CDB II. (1198-1230). Ed. G. Friedrich, Praha 1912. s. 464.

² SVOBODA, Ladislav a Jiří ÚLOVEC. *Encyklopedie českých tvrzí*. Praha: Argo, 2005. s. 299.

³ HULAKOVSKÝ, Jan, *Dějiny Hory Klokotské*, 2. upravené vydání, Tábor 1901, s. 10.

⁴ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 7,8.

⁵ VLČEK Pavel – Sommera Petr – Dušan Folfýn, *Encyklopedie českých klášterů*, Praha, 1998, s. 658.

⁶ KOŠNÁŘ, Julius. *Poutnická místa a památné svatyně v Čechách*. Praha: V. Kotrba, 1906, s. 402.

⁷ ŠTAJNOCHR, V., *Panna Marie Divotvůrkyně, Nauka o Panně Marii, mariánská ikonografie, mariánská poutní místa*, Uherské Hradiště: Slovácké muzeum 2000, s. 223.

tento rok vystavěny, zklenuty a pokryty měděnými věžemi z bílého plechu a skleněná okna opatřena železnými mřížemi.“⁸

V roce 1705 byla stavba svěřena benediktýnům z rakouského Melku, z důvodu odvolání Didaca di Convera do Vídně. Stavba kostela byla dokončena 5 let poté, v roce 1710. Jako poslední proběhla stavba nárožních kaplí. V roce 1722 kaple sv. Vavřince a sv. Vojtěcha, v roce 1724 kaple sv. Jana Nepomuckého, v roce 1728 kaple Panny Marie Růžencové a o dva roky později kaple sv. Anny. Jako poslední byla vystavěna rezidence pro kněze v roce 1743 a došlo i k uzavření ambitů. V polovině 18. století jsou Klokoty prodány tábořské obci a od té doby až do roku 1937 se stávají administrátory táborští děkani.⁹

Ve 20. století zde působila kongregace těšitelů Božího Srdce z Gethseman a od roku 1994 zde do dnešních dnů působí kongregace oblátů P. Marie Neposkvrněné.

⁸ NAŇKOVÁ Věra, *Drobná zjištění k českému baroknímu umění, Umění XVII*, s. 617.

⁹ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 14.

4. Interiér kostela a jeho výzdoba

Půdorys kostela je řešen do dvojramenného kříže. Samotný kostel poté obklopují ambity na půdorysu nepravidelného pětiúhelníku se čtyřmi nárožními kaplemi a na jižní straně s rezidencí.¹⁰

Při vstupu do kostela se nachází předsíňka, která je zaklenuta valenou klenbou a je od lodí oddělena tepanou mříží. Zde se nachází po pravé straně kříž a socha Piety¹¹, kterou v roce 1939 zakoupil P. Matulík od řezbáře Bohumila Beka z Kutné Hory. Panna Marie je na této soše oblečena v rouchu a na podstavci nese nápis: „*Pozorujte a vizte, zda je bolest vaše jako bolest má!*“ Tato socha se během 2. světové války stala symbolem národního utrpení pro české poutníky, kterými byla často navštěvována.¹²

Interiér kostela je velmi ovlivněn uměleckým slohem v době jeho výstavby v 1. čtvrtině 18. století. Je bohatě zdoben štukovými prvky a malovanými výplněmi. Objevuje se zde také řada různých barevných tónů. **Strop lodi** je rovný a je zdoben řadou maleb. Jednu z nich namaloval akademický malíř Václav Bartůněk v roce 1892 a představuje Nanebevzetí Panny Marie. V kruhových kartuších se nacházejí další dvě malby, které zobrazují Zvěstování Panně Marii a Navštívení Panny Marie.¹³

Výstavba **hlavního oltáře** byla objednána v roce 1740 táborským děkanem Karlem Novákem. Tři roky poté dokončil pražský zlatník František Josef Seitz své dílo. Oltář je ze zlaceného stříbra a v jeho středu se nachází obraz Panny Marie Klasové, které se zde přezdívá Panna Marie Klokotská. Podle legendy byl původní obraz namalován malířem ze Sezimova Ústí, který spatřil Pannu Marii při jejím opětovném zjevení. Na stranách se před

¹⁰ HLUŠIČKOVÁ Hana a kol., *Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II. díl*, s. 235.

¹¹ Zobrazení Panny Marie na klíně s tělem Krista po jeho snění z kříže.

¹² OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 26.

¹³ Tamtéž, s. 26.

vítězným obloukem nachází oltáře sv. Doroty a sv. Barbory a boční kaple jsou zasvěcené sv. Josefovi a sv. Václavovi.¹⁴

Jedním ze dvou oltářů, který se nachází na epištolní straně vítězného oblouku, je **oltář svaté Doroty**, patronky novomanželů. Tento oltář byl v dřívějších dobách zmiňován také jako oltář svaté Rosálie. Dnes se nad oltářem nachází erb Jana Nádherného z Borutína a obraz pod ním zachycuje sv. Dorotu, která byla mučena za svou víru a při své poslední cestě se obrací na Pána Ježíše. V obraze je dále jistý Teofil, který Dorotě nedůvěřuje a požaduje důkaz v podobě květin od jejího snoubence. V tu chvíli se zjevuje chlapec, který nese květiny z nebeské zahrady a udivený Teofil se obrací na víru. Jeho čin měl za důsledek popravu, která čekala i Dorotu. Tento obraz je pochází z 19. století od malíře V. Bouška a celý oltář vznikl za finanční pomoci hraběnky Migazzi.¹⁵

Na levé straně vítězného oblouku se nachází **oltář sv. Barbory**, který byl do roku 1916 uváděn jako oltář sv. Viktorie. Současná podoba oltáře pochází z druhé poloviny 18. století díky finanční pomoci hraběnky Viktorie Deymové ze Stříteže. Oltářní obraz pochází z roku 1772 a Barbora je na něm vyobrazena v okamžiku své popravu stětím hlavy. Její trest pramení z její křesťanské víry a jedná se tedy o mučednickou smrt. Obraz dále zachycuje dvojici pohanů, kteří se snaží Barboru konvertovat k pohanství, na což Barbora odvrací tvář a přijímá kalich s eucharistií od anděla. Obraz z oválném medailonu byl namalován v roce 1890 malířem Vranovským a zobrazuje sv. Petra.¹⁶

Uprostřed kostela se nachází **krypta** pro zesnulé kněží, kterou nechal vybudovat tábořský děkan P. Klášterský v roce 1745. Její vchod je zakrytý náhrobním kamenem, který nese latinský nápis: „*IN HAC CRYPTA SUB ROSA MARIANAE PROTECTONIS E VIVIS OBITA CORPORA IN SANCTA PACE REQUIESCUNT AB AUGUSTO 1746.*“ V českém překladu „*V této hrobce pod růží mariánské ochrany těla mrtvých v svatém pokoji odpočívají od srpna 1746.*“ V roce 2000 byl domluven nedestruktivní výzkum krypty, který přesně

¹⁴ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 49.

¹⁵ SEDLÁČKOVÁ, Emma, *Klokoty u Tábora*, Praha, 1940, nestr.

¹⁶ Tamtéž.

vymezil rozměry půdorysu na 4,60x3,73. Krypta je zaklenuta křížovou klenbou a není zatopena. Nachází se zde řada dřevěných rakví, orientovaných na západ, ve kterých se nachází ostatky klokotských kněží a donátorů kostela.¹⁷

Na levé straně lodi se nachází **kazatelna**, která pochází z roku 1720. Cesta do ní vede po jednoramenném schodišti s plným zábradlím. Je bohatě zdobena řezanými zlacenými detaily, mezi které patří rokaje, čabraky a rokokové pásy. Dřevo je natřeno do šedé barvy, která imituje mramor. Na ambonu kazatelny se nachází tři andělé, z nichž každý drží jednu ze tří kardinálních cností. Kříž, který symbolizuje víru. Srdce, které symbolizuje lásku a kotva jakožto symbol naděje. Stříška je zakončena barokním sousoším, jež brilantně doplňuje vzhled celé kazatelny. V roce 1867 byla nutnost kazatelnu opravit a bylo to možné z daru císaře Ferdinanda V., který daroval 300 zlatých. Další oprava byla zařízena v roce 1997 a vedl ji Václav Veřtát.¹⁸

Kaple orientovaná na severní stranu byla postavena roku 1714 a je zasvěcena **sv. Josefovi**. Výstavbu finančně podpořil Filip Hyacint se svou manželkou. Jako poděkování se nachází nad obloukem kaple alianční znak společně s knížecí korunou, která je posazena v rukách andělů. Dalším dekorem oblouku je tajemství radostného růžence:¹⁹

1. Kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala.
2. S kterým jsi, Panno, Alžbětu navštívila.
3. Kterého jsi, Panno, v Betlémě porodila.
4. Kterého jsi, Panno, v chrámě obětovala.
5. Kterého jsi, Panno, v chrámě našla.

¹⁷ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 55, 56.

¹⁸ ŠOTEK Ladislav, *Mariánské poutní místo Klokoty u Tábora*, Tábor, 1996, nestr.

¹⁹ SEDLÁČKOVÁ, Emma, *Klokoty u Tábora*, Praha, 1940, nestr.

Uspořádání se podobá kapli sv. Václava. Kaple je dělena šesti pilastry, které jsou zakončeny korintskými hlavicemi společně s anděli, kteří nesou štíty s vyobrazením Panny Marie. V prostoru kopule se nachází sedm obrazů ze života sv. Josefa, doplněné štukovými rozvilinami. První obraz znázorňuje Josefa při zjevení anděla, který mu navrhuje nepropouštět Pannu Marii. Další obrazy nesou různé náměty ze života světce a prostřední malba představuje nanebevzetí sv. Josefa. Na oltáři se nachází na každé straně dva světci a uprostřed můžeme vidět obraz svaté rodiny se sv. Josefem, P. Marií a Ježíškem. Obraz zobrazuje rodinu v domácím prostředí, kdy Ježíšek se natahuje ke sv. Josefu a P. Marie mu jej podává.²⁰

Světelnou stránku zajišťuje pět oken s barevnými vitrážemi pocházející z první poloviny 19. století. Vitráž se sv. Františkem a sv. Rozálií vytvořil J. Pazdera. Obě nesoucí nápis: „*Památce Rosalie Königsbauerové rodem Zeisové L.P. 1914.*“ Na další vitráži, kterou vytvořila dílna Karla Brouska, můžeme vidět sv. Annu vychovávající P. Marii a nesoucí nápis: „*K uctění památky zemřelého Ing. Arch. Karla Maška věnuje manželka A. Mašková 1936.*“ V poslední vitráži se nachází obraz Piety a nese nápis: „*Na uctění Panny Marie Klokotské věnuje Eleonora Janoušová.*“ Nejnovější částí kaple je novobarokní zpvědnice z roku 1936, na které se nachází znak kongregace těšitelů.²¹

Na protější jižní straně se nachází kaple zasvěcená **sv. Václavovi**, hlavnímu patronu české země. Kaple byla dokončena roku 1712 a nese alianční znak rodu scwarzenbesko – eggenberského, z něhož se Jan Kristián Eggenberg společně s manželkou Marií Ernestinou podíleli finanční pomocí na její výstavbě. Kaple je zaklenuta kopulí a světelnou stránku zařizují čtyři okna, z nichž tři jsou vitrážová. Levé okno věnovala ve 30. letech 20. století rodina Petrákova a zobrazuje sv. Barboru. Další dvě okna představují sv. Vojtěcha a sv. Jana Marie Vianneye z Arsu. V kartušovém pásu oblouku kaple jsou obrazy, které zobrazují jednotlivá tajemství bolestného růžence:²²

²⁰ ŠOTEK Ladislav, *Mariánské poutní místo Klokoty u Tábora*, Tábor, 1996, nestr.

²¹ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 38.

²² SEDLÁČKOVÁ, Emma, *Klokoty u Tábora*, Praha, 1940, nestr.

1. Který se pro nás krví potil.
2. Který byl pro nás bičován.
3. Který byl trním korunován.
4. Který pro nás těžký kříž nesl.
5. Který byl pro nás ukřižován.

Ve středu kaple se nachází sloupový oltář. Ve středu oltáře se nachází obraz sv. Václava, jakožto českého knížete, který utěšuje sirotky u hrobu své matky. Nad sv. Václavem v nebesích můžeme vidět postavu Boha se žehnajícím gestem. Finanční dar na výrobu tohoto obrazu daroval Václav Suchomel se svojí manželkou a jeho autor není známý. Nad obrazem se nachází kopie reliéfu Staroboleslavského Palladia a holubice, jakožto symbol Ducha svatého. Spodní část oltáře doplňuje čtveřice soch patronů české země: socha Ludmily, Anežky, Cyrila a Metoděje, které objednal v roce 1939 P. Alois Matulík u řezbáře Bohumila Beka. Pod nohama sv. Ludmily se nachází deska, která je zdobena třemi lipovými listy a znázorňuje mapu Československé republiky před 30. zářím 1938. Na levé straně desky je velkými písmeny nápis: „*Československo Bože chraň!*“ Čtveřici patronů je možné rozlišit podle svých atributů a má za úkol připomínat svrchovanost českého státu během okupace v době 2. světové války.²³

Kupoli kaple zdobí bílý štuk a je natřena růžovou barvou. Můžeme zde také vidět řadu různých motivů mezi ně patří andílci, mušlovce nebo trsy hroznů, které odkazují na krev Kristovu. Lunety obsahují malby ze života sv. Václava a jejich autor se inspiroval svatováclavským cyklem od Karla Škréty.²⁴

Kněžiště neboli **presbytář** byl již v roce 1708 zaklenut pětiosminovou valenou klenbou s výsečemi a vysokou kopulí v závěru. Světlo do celého prostoru proniká lucernou kopule a pěti okny. Mezi okny se poté nachází kanelové pilastry, jejichž hlavice jsou zdobeny akantem a volutami. Celý prostor kněžiště je věnován Panne Marii a od toho se odvíjí i jeho

²³ SEDLÁČKOVÁ Emma, *Klokoty u Tábora*, Praha, 1940, nestr.

²⁴ ŠOTEK Ladislav, *Mariánské poutní místo Klokoty u Tábora*, Tábor, 1996, nestr.

výzdoba. Strop sakristie je zdoben štukem. Na dveřích sakristijní skříně se nachází erb Týřovských z Einsidle, kteří byli donátory výstavby.²⁵

Místní šlechta využívala vestavěné **oratoře** při svých bohoslužbách. Na okna oratoří byly osazeny mříže již na začátku 18. století. V místě nad vchody sakristií byly v polovině 18. století umístěna obrazy s motivy obsazení města Tábor pruským vojskem. Severovýchodní stranu kněžiště zdobí vitráž s obrazem Zvěstování Panně Marii společně s obrazem Nanebevzetí Panny Marie. Na jihovýchodní straně se nachází vitráž s obrazem Korunování Panny Marie, nesoucí nápis: *Oroduj za nás*. Severní strana představuje Nejsvětější srdce Ježíšovo společně s nápisem: *V Tebe důvěřujeme*. Na jižní straně můžeme vidět obraz Neposkvrněné srdce Panny Marie s nápisem: *Oroduj za nás*.²⁶

Prostor kopule je zdoben štukovými rozvilinami, akanty a anděli. Štuková výzdoba prošla v roce 2012 restaurováním. Ve výsečích se vždy nachází dvojice andělů, kteří drží feston s květinami. Štukové kartuše se nachází pod nohama andělů a u nich můžeme vidět nástěnné malby představující výjevy z Nového i Starého zákona. Každé výseči kopule se nachází obraz.²⁷

Ourodová-Hronková je ve své knize popisuje takto:

1. Obraz Immaculaty – Panny Marie Neposkvrněného početí – sluncem ozářené, která potřela dědičný hřích, je namalován v ose kostela. Je doplněn obrazem posledního soudu s poškozeným nápisem: Ona setře hlavu tvou... hvězda z Davida a povstane s... z Judeje a z Pleci knížat...

2. Výjev Královna Ester před králem ve velkém medailonu je doplněn malým obrazem Narození Ježíše v Betlémě a citátem: Co chceš, královno Ester? Jaká je Tvá žádost? Až do poloviny království Ti bude dáno.

²⁵ SEDLÁČKOVÁ Emma, *Klokoty u Tábora*, Praha, 1940, nestr.

²⁶ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 46.

²⁷ Tamtéž, s. 46.

3. *Obraz prchajícího Davida, kterého spustila Míkal oknem, a on unikl králi, je doplněn medailonem s malovaným námětem Útěk do Egypta.*

4. *Námět z 1. knihy Královské představující obraz ženy prosící ozbrojeného muže na koni je nejasný, snad se týká setkání královny ze Sáby s králem Šalamounem nebo Sáry. Obraz v menším medailonu představuje Svatbu v Káni Galilejské.*

5. *Výjev ve větším medailonu představuje Nanebevstoupení Páně (Ježíš přichází k Bohu Otci). Menší výjev představuje Krále Davida, ke kterému přivádí krásnou Šúnemanku. V kartuši je nápis: Hledali tedy po celém izraelském území krásnou dívku. Nalezli Šúnemanku Abišagu v přivedli ji ke králi.*

6. *Obraz starozákonní Judity s hlavou Holoferna je doplněn textem vztahujícím se k námětu v malém medailonu o Jáhel a Síserovi: Potom vzala Jáhel manželka Heberova hřeb a vrazila mu hřeb do hlavy, a umřel.*

7. *Větší výjev představuje Vyhnání z ráje s nápisem: Matka Eva že jest jedla přes vůli Boží, jedna Ráně ...znova nás zbavila. Maria zas uvedla. V dolním menším obraze je zobrazena Panna Maria jako prostřednice spasení lidí všech stavů.*

8. *Větší medailon představuje starozákonní výjev Rebeka dává napít velbloudům a v kartuši nepřesný nápis vztahující se k výjevu: Napij se Pane milostivý, také i velbloudům tvým vážití budu vodu až se všichni napijí... (Gn 18,6m) V menším medailonu je zachycena matka kojící své dítě nedaleko od tábora v poušti. Snad může jít o Hagar s Izmaelem, vyhnanou na poušť.²⁸*

5. Latinské nápisy v areálu poutního místa

V této kapitole jsem pro mé účely vybral sedm latinských nápisů, které se nachází v areálu Klokot a u kterých stručně popíšu jejich historii, význam, přepis a překlad. Tyto nápisy jsou, v některých případech, vzhledem ke svému stáří často ve velmi špatném stavu a jejich čitelnost je mizivá.

²⁸ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 47, 48.

První dva latinské nápisy se nacházejí v Růžencové kapli, která se nachází v jihovýchodní části areálu. Tato kaple byla postavena roku 1722. Jejím donátorem byl Tomáš Tobiáš, jehož důvodem bylo zvýšit zájem o modlitby růžence, která nabrala v 18. století na popularitě. Tato kaple je sedmiboká, která je uzavřena věžičkou s osmibokou klenbou. Na oltáři kaple můžeme najít obraz Panny Marie Růžencové, který je doplněn světcí Dominikem, Monikou, Augustinem a Anežkou Římskou. Vchod do této kaple je veřejnosti v současnosti zakázán a uzamčen.²⁹

První latinský nápis pochází z roku 1722 a jeho autor není známí. Latinský přepis nápisu: *Est illaesa fides, quam spondes virgo fidelis te quondam fida, fido, videre fide dum labýrintho huius mundi, fulgore diei extrahar et moriens nulla pericla feram.* V českém překladu: *Je neporušena víra, kterou se zaslubuješ, věrná panno, tebe, která projevila věrnost, věřím, že vírou uvidím.*

Druhý latinský nápis pochází z téhož roku a jeho autorem je Jakub Husník. Latinský přepis nápisu: *Spera peccator spes exstat virgo maria astat quippe deo vera patrona reo.* V českém překladu: *Hříšníku doufej, naděje je zjevná, neboť panna Maria po boku Božím je skutečnou přímělkyní viníka.* V textu je zmiňována Panna Marie, která je patronka křesťanů a dalších, kterým je na blízku s pomocí v každé nouzi.

Třetí latinský nápis se nachází v Kapli sv. Anny, která se nachází v severovýchodní části areálu. Tato kaple byla vystavěna v roce 1730 na náklady manželů Hrbkových z Tábora. Interiér kaple zdobí čtyři obrazy. Na oltáři se nachází obraz rodičů Panny Marie, svatá Anna a svatý Jáchym. Dalším je obraz Panny Marie, anděla strážného a Panny Marie Immaculaty.³⁰

Latinský přepis nápisu zní následovně: *Ut generata decus dat lactea gemmula conchae non secus exornat candida virgo genu.* V českém překladu: *Tak jako zrozená bělavá perlička*

²⁹ ŠOTEK Ladislav, *Mariánské poutní místo Klokoty u Tábora*, Tábor, 1996, nestr.

³⁰ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 66, 67.

dává ozdobu lastuře, tak nejinak zdobí bělostná panna lid. Nápis přirovnává lasturu s perlou k Panně Marii a prostému lidu.

Další nápis pochází z roku 1730 a nachází se na Mariánském vchodu. Pozice vchodu je mezi Růžencovou kaplí a Kaplí sv. Anny a směřuje na východní stranu. Tento nápis již není v dobrém stavu a jeho pozice je náročná pro zkoumání. K jeho určení pomohl fakt, že se jedná o součást mše svaté podle dominikánského obřadu. Nápis je součástí modlitby Lavabo, konkrétně její 25 kapitoly, verše 8.³¹

Latinský přepis je následovný: *Domine dilexi decorem domus tuae et locum habitationis gloriae tuae.* V překladu tento nápis znamená: *Pane, miloval jsem krásu tvého domu a místo pobývání tvé slávy.*

Pátý nápis se nachází v centru Klokotského kláštera v kostele Nanebevzetí Panny Marie. Nápis pochází z roku 1701 a zmiňuje sv. Vavřince spolu s Golgotou, který je svědkem jeho mučednictví. Samotný nápis zní takto: *Martyr igne uram. Martyr eras lugens doceat nos Golgotha testis hinc poena dignos uris amore sacro.* Jeho český překlad: *Byl jsi nařikající mučedník. Ať nás Golgota, jež je svědkem, učí, proto nás, kteří jsme hodni trestu, spaluješ posvátnou láskou.*

Další nápis se nachází opět v kostele a pochází ze stejného roku. Jeho latinský přepis: *Virga regni muni. Plectas laedentes o regni virga maria muni ne possit dira nocere cohors.* A jeho český překlad: *Hůl království ochraňuj. Bij ty, kteří škodí, ó Maria výhonku království ochraňuj, aby děsivý vojenský zástup nemohl škodit.*

Poslední rozebíraný latinský nápis se nachází v kryptě ve středu kostela. Jeho vznik je datováním přímo v textu, který v latinském přepisu zní následovně: *In hac crypta sub rosa marianae protectionis e vivis obita corpora in sancta pace requiescunt ab augusto 1746.* V českém překladu: *V této hrobce pod růží mariánské ochrany odpočívají těla mrtvých v svatém pokoji od srpna 1746.*

³¹ČESKÁ DOMINIKÁNSKÁ PROVINCE. Mše sv podle dominikánského obřadu: Lavabo [online]. Znojmo, 2008 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://op.cz/?a=2421%E2%80%8E>.

Mariánská růže symbolizuje bezpečí a ochranu, proto umístění hrobky bylo zvoleno přímo pod ní. Tato hrobka byla vybudována v roce 1746 tábořským děkanem P. Klášterským a sloužila jako místo odpočinku pro zesnulé zde sloužící kněží.³²

6. Klokotské zvony a varhany

6.1. Zvony

Nejstarší zvon, který je zmíněn v kronice farnosti pochází z 16. století. Ve století sedmnáctém se v oratoři kostela nacházely dva zvony, které na sobě měli latinské nápisy. Větší ze zvonů nesl nápis: „*Gross mich Nikolaus Löw in Prag D.O.M. sancto Joanni Baptilav pro Ecclesia B. mariae Virginiu Klokot fieri curavit. P. Dominicus Urticce, ord. Praemonstratesisi profestes Strahovi, Decamus Táboriensis ao. MDCLXI*“. V překladu „*Ulil mě Mikuláš Löw v Praze. Ke cti svatého Jana Křtitele pro chrám Blahoslavené Panny Marie na Klokotech obstaral P. Dominik Urtica řádu Premonstrátů na Strahově, děkan tábořský 1661.*“³³

Na menším znovu se nacházel nápis: „*Pro ecclesia B.V. Mariae in Klokot. D.D Petrus de Rzican, Dominus in Metrovic fieri curavit 1664*“. V překladu „*Pro kostel Blahoslavené Panny Marie na Klokotech obstaral blahorodý pán, pan Petr z Řičan, pán z Mitrovic roku 1664.*“³⁴

Areál kostela nepravidelně obíhá ambit. Na jeho severozápadní straně se nachází kaple sv. Vavřince, ve které také vysely dva zvony. Na velkém zvonu bylo napsáno: „*Campana m CCCC Octavo per magistrum Bartholomeum.*“ Jedná se o nejstarší památku Klokotského chrámu. Tento zvon byl údajně nalezen ve spáleníšti původního chrámu a v roce 1801 přelit. Druhý zvon na rozdíl od ostatních zvonu nesl nápis německý. Stálo na něm: „*Franz Joseph*

³²OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013, s. 56, 57.

³³ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 27.

³⁴ Tamtéž, s. 28.

Kühner goss mich in Prag 1801, gewidmet 1561, übergossen 1801.“ V překladu: „*Ulil mě František Josef Kürner v Praze 1801, věnován roku 1561, přelit roku 1801*“. Tyto zvony zdobily Klokoty až do začátku 20. století, kdy byly vojenskou správou 11. listopadu 1916 sejmuty pro vojenské účely.³⁵

V roce 1917 navštívila Klokoty skupina deseti vojáků společně s pražským inženýrem Urbanem. Jejich úkolem je odebrat 49 kilový zvon Umíráček. Po tomto činu zde zůstává pouze jediný zvon. František Zeman, který byl nájemcem dvora Hejlova, obstaral jako náhradu zvon nový, který vážil 75 kilogramů. Zvon byl pojmenován svatý František Serafinský a nese český nápis: „*Darovali František a Františka Zemanovi, nájemci dvora v Hejlově L.P. 1925*“. Tento zvon byl 22. února 1925 slavnostně posvěcen děkanem P. Fridrichem.

Vojenské úkony na začátku 20. století, konkrétně sejmutí táborských zvonů, popisoval Stanislav D. Kubíček takto: „*Přesně tak jako všechny vojenské činy se dějí neočekávaně, přijelo do Tábora ve čtvrtek odpoledne dne 15. listopadu 1916 c.t. mužstvo určené k sejmutí a odvezení některých zvonů. Přijeli s dlouhým vozem od Klokot. Než přijeli do Tábora provedli svůj úkol v Dražicích. C.K. nadporučík se hlásil u starosty města JUDr. Kotrbelce a předložil úřední oprávnění.*“³⁶

Z počátku komunistické vlády nebyl přidán již žádný zvon. Zvrat nastal až v roce 1980, kdy došlo k zavěšení osmi zvonů. Počet zvonů v dnešní době je jedenáct.

6.2. Varhany

Varhany v poutním kostele v Klokotech mají dlouholetou tradici. Za první zmínku je považován dopis z roku 1693 hovořící o pražském varhanáři, který chtěl poslat nové varhany

³⁵ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 28.

³⁶ Tamtéž, s. 28.

do Klokot a staré poté do Dražic.³⁷ Na začátku následujícího století, roku 1702 jsou již dané varhany zmíněny. Jejich přesný popis však zůstává neznámý. Tyto varhany zde zůstaly až do roku 1892, kdy byly pořízeny nové. S největší pravděpodobností se mělo jednat o jedno manuálové varhany, které měly 6 rejstříků a pedál. Říká se, že na tyto varhany hrál i slavný český hudební skladatel Antonín Dvořák.

Uplynulo 46 let a započala výstavba nových varhan. Tímto úkolem byla pověřena místní varhanářská firma SKOPEK s dlouholetou tradicí. Jejich varhany byly již pokročilejší a obsahovaly 5 hlasů v 1. manuálu, 9 hlasů v 2. manuálu, 3 hlasy v pedálu, 3 pevné kolektivy, 1 volnou kombinaci, tremolo a kolektiv cresc. Descrescendo. K jejich posvěcení došlo 2. června roku 1940 při mši prelátem Msgre Karlem Bočkem. Osud tomuto nástroji nepřál. Nástroj nebyl po celou dobu prakticky vůbec udržován, a to se po čase začalo projevovat. Jeho údržba byla financována pouze z kostelních sbírek, ve kterých nebyl vybrán dostatek financí na řádné opravy. V roce 2000 se stávají varhany téměř neovladatelnými, kdy jednotlivé píšťaly přestávají fungovat. Martin Sedloň v roce 2004 zařizuje jejich opravu profesionální firmou. Firma postavila nový hrací stůl a pneumatický systém nahradila elektromagnetickým.

K firmě SKOPEK se váže další příběh spojený s klokotským kostelem. Firma byla založena v Táboře roku 1859 Václavem Mölzerem. Jeho pokračovatel byl Čeněk Skopek se svým synem Vladimírem. Oba byli vyučeni varhanářskému řemeslu a byli hudebně nadaní. Po smrti Vladimíra v roce 1966 zdědila jeho sestra Klára Pírková velký obraz svaté Cecilie. Tento obraz následně darovala P. Žitnému, který jej zavěsil vedle varhan v kostele. Po dlouhých letech dostává P. Žitný dopis od paní Pírkové: *„Vážený pane děkane. Byla jsem loni na podzim v Klokotech na hřbitově a současně jsem zašla do kostela. Při odchodu jako obvykle se vždy dívám na kůr na varhany. Přitom jsem uviděla sv. Cecilii umístěnou u varhan. S dojetím jsem obraz pozorovala a uznávám, že nebylo místa vhodnějšího. Děkuji Vám mnohokrát, pane děkane. Přeji Vám mnoho zdraví v plné účtě K. Pírková-Skopková.“*³⁸

³⁷ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 32

³⁸ Tamtéž, s. 32.

Od roku 1884 se v Klokotech vystřídala řada varhaníků. Mezi nejdéle působící patřili Mathy František, Halouska Bohumír, Paták Miroslav, Procházka Josef nebo Vlček František. Od roku 1985 až do dnešních dní je varhaníkem Ladislav Šotek.

7. Kongregace bratří těšitelů z Getseman

Kongregace bratří těšitelů z Gethseman byla založena v roce 1922 českým knězem Josefem Janem Litomiským, ale její kořeny sahají až do roku 1917. Sídlo kongregace se nacházelo ve Vídni, kde se kongregace snažila pomáhat nemocným, opuštěným a chudým. Název kongregace je odvozen od zajetí Ježíše Krista v Getsemanské zahradě.³⁹

7.1. Řeholní oděv a znaky kongregace

Znakem kongregace je krvácející srdce Kristovo, které nese nápisy adoratio, expiatio (v překladu klanění, smíření) a heslo Omnia ad Consolationem Divini cordis Jesu (v překladu Všechno k potěše Srdce Ježíšova). Cílem kongregace je potěšit Spasitele v Getsemanské zahradě. Jejich typickým oblečením je černý hábit s koženým cingulem s pětidesátkovým růžencem a na prsou medaili, která nese znak kongregace.⁴⁰ Při adoraci je poté oblečení změněno na dlouhý bílý plášť a bílou kapuci. Kandidatura trvá tři měsíce a na ní navazuje noviciát po dobu jednoho roku. První sliby jsou roční, následně se skládají sliby tří roční a poté věčné.⁴¹

7.2. Zakladatel kongregace – Josef Jan Litomiský

Josef Jan Litomiský se narodil 2. března 1888 v Hořiněvsi, která se nachází ve východních Čechách. Své dětství prožil v blízkosti Klokot, v Plané na Lužnici. Jeho vztah ke Klokotům

³⁹ KOŘALKOVÁ, K. *Příchod kongregace Těšitelů Božského srdce na Klokoty*. In: Tába, č. 5, s. 166.

⁴⁰ JIRÁSKO, L. *Církevní řády a kongregace v zemích českých*, s. 97.

⁴¹ HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích*, s. 112, 114.

prohluboval pravidelným putováním během prázdnin. V Praze následně studoval teologii a v roce 1914 zde přijal kněžské svěcení, po kterém působil na několika místech po celých Čechách. Na svá další studia teologie byl poslán pražským arcibiskupem Pavlem Huynem do Vídně. Během svých studií se aktivně věnoval zpovědní službě pro zraněné vojáky z 1. světové války a působí v kostele Nejsvětějšího Vykupitele v Rennwegu. Pohled na utrpení vojáků byl jedním z důvodů stát se řeholníkem pro Litomiského. Tuto ještě více posílilo setkání s matkou Rosou Vůjtěchovou, která byla zakladatelkou smírné Kongregace sester těšitelů Božského Srdce Ježíšova. V roce 1922 Litomiský zakládá společenství bratří těšitelů a jako první skládá slib. Přáním kongregace je usadit se v Jeruzaléme poblíž Getsemanské zahrady, kde chce vykonávat smírné oběti za náš národ. Ještě téhož roku je Litomiskému udělena osobní audience u papeže Pia XI., který schválil stanovy společenství.⁴²

7.3. Těšitelé na Klokotech

Klokotský areál spadal ve 30. letech 20. století pod duchovní správu tábořského děkanství. Ve světě vrcholí hospodářská krize a nastávají problémy s financováním klokotského areálu. Prostředky tábořského děkanství jsou značně omezené, a proto se tábořský děkan František Fridrich obrací pro pomoc veřejnosti. V tuto dobu projevuje svůj zájem o Klokoty P. Josef Jan Litomiský. Svůj první dopis s projevením zájmu píše P. Fridrichovi z 15. října 1933. (viz. Textová příloha Dopis 1) V dopise Litomiský zmiňuje svůj vztah k Tábořsku a své opakované putování do Klokot jako dítě. Zmíněno je také jejich setkání v minulosti a také touha Litomiského se setkat znovu. Litomiský dále popisuje svou řeholi, délku její existence a místa působení ve Vídni a na nejstarším poutním místě ve Slovensku. V dopise dále prosí o rychlou odpověď na svou žádost a zmiňuje také počet kněží v řeholi.⁴³

Soukromý archiv děkana Fridricha bohužel nenabízí jeho odpověď Litomiskému. Z dalšího dopisu je však možno usoudit, že jeho odpověď nebyla okamžitá, jak Litomiský žádal a

⁴² KOŘALKOVÁ, K. *Příchod kongregace Těšitelů Božského srdce na Klokoty*. In: *TábA*, č. 5, s. 167.

⁴³ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 54, 55.

zároveň ani velmi příznivá. Fridrich měl obavy z reakcí ostatních církví a zároveň politických a společenských organizací. Přes jeho obavy však vyslovil souhlas pro působení těšitelů na Klokotech a Litomiský mu posílá 5. února 1934 další dopis s reakcí. (viz příloha Dopis 2) V dopise zdůrazňuje svou radost s rozhodnutím tábořského děkana a ptá se na možné datum příchodu do Klokot. Jeho úmyslem není omezovat působení tábořského děkanátu, a proto se zaručuje o omezení své činnosti pouze na Klokoty a Radimovice a nabízí pomoc v Táborské nemocnici. Snaží se také ulevit děkanovi z hlediska finanční stránky a nabízí se k obstarání nezbytných oprav za pomoci svých bratří. Zároveň navrhuje urychlit příchod řehole z důvodu přípravy na letní měsíce, během kterých počítá s přívalem poutníků. Vše bylo vyřízeno a 8. července 1934 přicházejí těšitelé do Klokot. Na pozici superiora přichází P. Metod Petrák a jeho zástupcem se stává P. Alois M. Matulík. Mezi další členy patřili P. Alfons Nikoleny, Svorad Horný, Jindřich Surala a další. Během svého působení se kongregace snažila renovovat zašlé Klokoty. V dubnu 1950 byla činnost kongregace násilně ukončena a během jejich internace vykonávali v Klokotech bohoslužby kněží z okolí. Působení těšitelů v Klokotech končí 8. dubna 1993.⁴⁴

Výměna dopisů trvala půl roku, kdy v posledním dopise z 15. dubna 1934 P. Litomiský napsal: „*Veledůstojný pane děkane. Děkujeme Vám srdečně za Váš milý list, dovoluji si toto sdělit:*

1, Jsme všichni příslušníky republiky československé.

2, Od založení řehole roku 1922, a já osobně již od roku 1917, pracujeme pro naše krajaný ve Vídni v Rakousku.

3, Bude-li možno, abych uvolnil oba kněze a všechny bratry Čechy, rád tak učiním. Jinak z kněží jeden by byl Čech, druhý Slovák, který česky káže i zpovídá a v duchovní správě ve Vídni nebo ve Francii krajanů našich se ujímal.

4, Pomáháme našim krajanům i tím, že učíme náboženství na školách Komenského, a jak jsem ústně již oznámil, jsme ochotni i náboženství v našem novém působišti vyučovati. Prosím, abyste, veledůstojný pane, mi laskavě poslal návrh smlouvy – Zajímá mne, kdo a jak

⁴⁴ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 56, 57.

informuje noviny. Do Vašich modliteb sebe a celou kongregaci odporoučí a Vám, veledůstojný pane děkane, hodně pevné zdraví na Pánu Bohu přeje Váš oddaný v Kristu. ⁴⁵

Působení kongregace na Klokotech bylo monitorováno od samého počátku. V roce 1936 se počtem kněží zabývá tábořská četnická stanice. Je uvedeno 8 zde působících kněží, mezi které patří:

- P. Methoděj Petrák, nar. 23. 9. 1907, řádný kněz a superior
- P. Alois Matulík, nar. 27. 5. 1905, řádný kněz, 1. zástupce superiora
- P. Alfons Nikoleny, nar. 1909, řádný kněz
- Fra. Svorad Horný, nar. 12. 1. 1901, řádný bratr
- Fra. Bohumil Pindák, nar. 1. 12. 1902, řádný bratr
- Fra. Jindřich Surala, nar. 2. 2. 1900, řádný bratr
- Fra. Augustin Nagy, nar. 16. 7. 1912, řádný bratr
- Fra. Gerhard Jozef Krajčířovič, nar. 10. 4. 1908, řádný bratr

Po důsledném přezkoumání je všech 8 kněží označeno za mravně zachovalé a ve věcech náboženských horlivě činné. Zároveň je prověřena jejich státní příslušnost.⁴⁶

Mezi další členy kongregace, kteří zde působili až do roku 1993 patřili:

- P. Stanislav M. Ondráček, novokněz, příchod 7.7.1935
- P. Ignác M. Gregor, novokněz, příchod 30.9.1936
- P. Kosmas Mlýnský, příchod 1941
- P. Kajetán Hořák
- P. Hroznata František Geršl, novokněz
- P. Alexej Hajer, příchod 1941
- P. Blažej M. Josef Šebák, novokněz
- P. Kletus M. Jan Gláser, novokněz, příchod 1944
- P. Damián M. Alois Mlýnský, novokněz, příchod 1944
- P. Zikmund Tománek

⁴⁵ KOŘALKOVÁ, K. *Příchod kongregace Těšitelů Božského srdce na Klokoty*. In: *TábA*, č. 5, s. 167.

⁴⁶ SOA Třeboň, fond *Těšitelé Klokoty 1936-1949*, kart. II, Spisový materiál, folio 90.

- P. Augustin Petrucha, příchod 1.7.1990
- P. Jiří Krejčí, příchod 1.7.1990
- P. Damasi František Veřtát, příchod 5.10.1991

P. Damasi František Veřtát umírá 8. dubna 1993 a byl posledním členem kongregace těšitelů na Klokotech a je pohřben na Klokotském hřbitově.⁴⁷

7.4. Válečná léta

Začátek 2. světové války měl negativní vliv na poutní život na Klokotech. Docházelo k cenzuře kázání, fara byla opakovaně kontrolována a pro konání poutí bylo nutné povolení. Situace se ještě více zhoršila po atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Válka měla za důsledek i sundání obou kostelních zvonů pro vojenské účely a došlo k zákazu sloužení půlnoční mše svaté a rozsvěcení svíček na Dušičky. Povolen byl průběh několika primičních mší svatých. Z řad těšitelů se jednalo o primici P. Damiána Aloise Mlýnského a P. Damase Františka Veřtáta.⁴⁸

Mezi roky 1940–1944 není v Knize příjmů veden jediný zápis dokládající větší opravy objektu. Jsou zde převážně zaznamenány výdaje ze všedního života, jako jsou útraty za chod kláštera, stravu nebo oblečení. Zmíněn je i odchod někdejšího superiora P. Matulíka, který Klokoty opouští po 6 letech a loučí se větou: „*Od Matičky Klokotské ke sv. Janu do Nepomuka odchází a do nového působiště o požehnání prosí Tebe Matičko Klokotská Tvůj věrný ctitel P. Alois Matulík.*“ Jeho nástupcem se stává P. Kosmas Mlýnský.⁴⁹

7.5. Poválečné roky

Konec 2. světové války umožnil v jisté míře návrat poutního života na Klokoty. Na věž klokotského kostela se 22. července vrátil zvon, který zavěsila na své místo firma Pán. V ten

⁴⁷ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 48.

⁴⁸ ŠOTEK Ladislav, *Mariánské poutní místo Klokoty u Tábora*, Tábor, 1996, nestr.

⁴⁹ *Kronika římskokatolické farnosti Tábor*, s. 327.

den také proběhlo první zvonění na památku všem padlým hrdinům během druhé světové války. Tradičních srpnových poutí se začíná zúčastňovat stále více poutníků, jak je blíže popsáno v pozdější kapitole určené klokotským poutím.⁵⁰

V roce 1947 se ve dnech 11. a 12. června konaly svatovojtěšské oslavy. Ostatky sv. Vojtěcha byly přivezeny z Písku za doprovodu čestné roty společně s dvěma generály a dalšími důstojníky. V kostele následně proběhlo kázání a celonoční adorace. Oslavy zakončila druhý den tichá mše a průvod do Tábora.⁵¹

7.6. Počátek sporu mezi církví a komunistickým režimem

7.6.1. První jednání

Únor roku 1948 započal dlouholetý konflikt mezi komunistickou stranou a katolickou církví. Obě strany spolu doposud neměli velké zkušenosti. Poznatky církve byly jasné, věděli, že komunistická strana je protináboženská s cílem zničit církve. Komunistická strana od roku 1947 prohlašoval církve a Vatikán za svého nepřítele. Dne 8. března 1948 proběhl rozhovor mezi arcibiskupem Josefem Beranem a Alexejem Čepičkou, ve kterém Beran usiloval o ustanovení sboru složeného ze zástupců církve a vlády, díky čemuž by vznikl prostor o vzájemnou spolupráci a toleranci. Čepička v této situaci naznačil možnost kompromisu. Na oplátku žádal po církvi vyjádření loajality a účast na volbě prezidenta.⁵² Národní fronta 10 dní poté vydává prohlášení o náboženských a církevních otázkách, se kterým nebyl Vatikán spokojen. Cílem komunistické strany bylo přimět kněží ke spolupráci s komunistickým režimem i bez vědomí svých nadřízených. Proti výše zmíněné spolupráci rázně zasáhli biskupové, díky kterým mnozí kněží své styky s Národní frontou ukončili. Již od ukončení 2. světové války se církve snažila zapojit do veřejného života, tak že se snažila získat funkce

⁵⁰ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora s. 121, 122.

⁵¹ Tamtéž, s. 122, 123.

⁵² VAŠKO, Václav. *Neumlčená: 2. kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990, s. 35, 36.

v parlamentu a nižších orgánech, což bylo doprovázeno řadou jednání. Důležité volby v roce 1947, které vyhrává Komunistická strana Československa s 80 % hlasů znamenají počátek snahy o vznik národní církve a následnou izolaci od Vatikánu. Církev se snaží o dosažení svých požadavků, které byly naplněny pouze z části. Šlo například o povolení zápisu do církevních škol nebo zastavení trestního řízení proti 60 kněžím. S těmito výsledky však církev nebyla spokojena a konflikt dále pokračoval a prohluboval se.

7.6.2. Intermezzo

Jako intermezzo je označováno období mezi červencem roku 1948 a lednem roku 1948. V tomto období se vyostřuje napětí, protože církev očekává zpřísnění opatření a možnou persekuci a snaží se obnovit jednání pro získání lepšího postavení. Někteří členové komunistické strany naopak prosazují návrhy na vedení radikálnější církevní politiky. Vyostření celé situace podněcuje XI. vysokoškolský slet a pohřeb Edvarda Beneše v září 1948.

Komunistická strana stále pokračovala ve snaze oddělit církev od Vatikánu a rozhodla se postupně rozdělovat biskupský sbor. Po řadě jednání se 18. ledna 1948 schází biskupská konference, která následující den předkládá své požadavky prezidentovi. V některých z požadavků bylo požadováno: „1. zastavit veřejné útoky proti církvi, jejím představitelům a znehodnocování křesťanského pojetí života. 2. splnit dohodu o církevním školství z 11. června. 3 zaručit právo občanů sdružovat se v náboženských spolcích.“⁵³

Z požadavků církve byly jasné její úmysly o zachování svobody náboženství. Tyto požadavky následně probírala církevní komise. Rozhovor biskupské delegace s prezidentem zaručil obnovení následných jednání mezi církví a státem.

7.6.2. Církevní zákony

Církevní zákony, které komunistický režim zavedl roku 1949 upravovaly kontrolu režimu nad církví. Neuposlechnutí daných zákonů mohlo vést k zákazu vykonávání úřadu a

⁵³ KAPLAN, Karel. *Stát a církev v Československu v letech 1948-1953*. Brno: Doplněk, 1993, s. 58.

v některých případech se mohlo jednat o trestný čin. Obsah zákonů nemohla církev ovlivnit, přestože velmi zasahovaly do jejich každodenního života. To vyústilo v odpor biskupů a kněží, kteří s danými zákony nesouhlasili. Jejich odpor byl následně potlačen komunistickým režimem a vedl k uvěznění a odsouzení několika vikářů z trestného činu pobořování.

Národní shromáždění následně schvaluje 14. října 1949 znění obou zákonů. Zákon č. 217 o řízení Státního úřadu pro věci církevní a zákon č. 218 o hospodářském zabezpečení církví a náboženských společností státem. Reakce biskupů na sebe nenechala dlouho čekat, protože nesouhlasili s právem státu zasahovat do vnitřní správy církve a poukazovali přímo na některá ustanovení zákonů: *„1. SÚC se stává nejvyšší církevní vrchností, neboť je nadán právem soustavné řídicí a dozorčí činnosti ve věcech církevních. 2. O ustavování duchovních do funkcí rozhoduje v poslední instanci světská instituce, nikoliv biskup, který pouze předkládá několik zdůvodněných návrhů státním orgánům k výběru, hlavně však duchovní může vykonávat úřad jen se státním souhlasem. 3. Duchovní skládají slib věrnosti státu, jeho text, který informuje vláda, nerespektuje povinnosti duchovních vůči církvi a k řadě dalších.“⁵⁴*

Stát se následně snaží o rozdělení církve pomocí platových podmínek a postupným vyvíjením tlaku dokázal přimět určitou část kněží ke spolupráci. To vyústilo ve zmatek v církvi a odsunutí kněží a biskupů na okraj společnosti.

⁵⁴ KAPLAN, Karel. *Stát a církev v Československu v letech 1948-1953*. Brno: Doplněk, 1993, s. 101.

7.7. Klokoty mezi lety 1950–1968

V noci ze dne 14. a 15. dubna 1950 dochází k přepadení klokotského kláštera StB a Lidovými milicemi.⁵⁵ Mezi zatčenými řeholníky byl superior P. Jan Gláser a P. Zikmund Tománek a došlo k jejich internaci v Želivi. Z Klokot se stává domov důchodců pro přestárlé ženy, o které se zde starají ctihodné sestry sv. Vincence. V péči řádových sester zůstávají Klokoty do 1965 a ony samotné zde zůstávají i za opětného působení těšitelů do roku 1975. Kostel a rezidence začíná chátrat a přestává vyhovovat pro účely domova důchodců, proto je většina žen přesídlena do Choustníka a Chýnova. Od 1. července roku 1951 jsou Klokoty předány do správy Děkanického úřadu v Táboře. Klokotský hřbitov následně přebírá téhož dne Okresní úřad. Tuto dobu popisuje paní Mari Berková z klokotské farnosti ve své výpovědi takto: *„Po válce jsme všichni čekali na lepší dobu a kdo si pamatuje první volby v roce 1946, od kterých jsme si slibovali že nastoupí nějaká spravedlnost, tak se dožil velkého zklamání... Mnohý, když viděl nějaký zisk pro sebe, zrazoval. Bylo jedno, že to byl soused, a dobrý soused, ale měl víc, tak dej... Jestli to komunisti jednomu vzali a druhému dali, to nevadilo, ale oni získali své členy a obdivovatele. Věděli, že kdyby toho měl jednou tolik, třeba pět traktorů, že mu to stejně vezmou. Zažila jsem dva přímo odstrašující příklady. Milevskému klášteru patřil velkostatek Staňkov, kolik lidí tam mělo zaměstnání a domo! Stejně v Sepekově skončil starosta Kotalík, sedlák, který zaměstnával hodně lidí, po všech strastech se ocitl v Táboře na sídlišti v garsonce. Když se dal ke komunistům pan vrchní strážmistr nebo pan učitel, šla za ním celá vesnice. Když komunisté napadli v padesátých letech kláštery a s nimi i naše Klokoty, vše bylo rozpuštěno, a tak to bylo také v každém z nás. Než se všechny ty myšlenky a všechna ta bolest dala ovládnout, museli jsme si navzájem pomáhat. Ale protože jsme svůj život dali do služeb Panne Marii, tak se stalo, že vše začalo modlitbou. Scházeli jsme se tajně při svíčke ve večerních hodinách na oratoři v Klokotech a společně se modlili. Manžel byl nešťastný, ale duševně mu pomohly zájezdy. Začal pořádat hromadné zájezdy autobusem po poutních místech i když úředně-oficiálně – nesměla být poutní místa cílem. Jezdili jsme okruh Velehrad, Hostýn a Svatý Kopeček na sobotu a neděli.*

⁵⁵ VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948-1964*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2004. s. 69.

*Když jsme jednou v sobotu přijeli do Bystřice pod Hostýnem, dozvěděli jsme se od Bezpečnosti, že se na Hostýn nesmí. Byl nás plný autobus a přišla bouřka. Manžel se ztratil. Šel do hospody a dojednal s pekařem, který směl se zásobováním autem nahoru na Hostýn a ten nás v uzavřeném voze, s koši na pečivo nadvakrát na Hostýn vyvezl a ráno nás svezl zase dolů. Několikrát jsme jeli na Svatou Horu. Jezdilo se přes Písek, protože ještě nebyl postaven Zvíkovský most. Zájem byl vždy velký, a tak jsme jeli s autobusem, který měl ještě vlek.*⁵⁶

Po odchodu těšitelů se sloužili mše svaté v neděli v 8:30 hod. a odpolední požehnání probíhalo v létě v 16:30 hod. a v zimě v 15:00 hod. Duchovní službou na Klokotech byl pověřen P. František Mezera samotným biskupem ThDr. Josefem Hlouchem po jeho návratu z internace. Mezi další kněží, kteří zde v této době působili patřil P. Karel Kostelecký, P. Kartšovský, P. Antonín Kašpar, P. Adolf Pintíř, P. Václav Čadek, P. František Procházka a P. František Hranáč.⁵⁷

V této době také probíhá řada nezbytných oprav celého kláštera. V roce 1956 proběhla výměna věžičky nad Růžencovou kaplí. Cena opravy byla 10 000 Kčs. Rok poté byly natřeny všechny žlaby a roury u kostela i ambitů. Tři věžičky byly následně umyty kyselinou solnou. V roce 1959 byla přeložena větší část střechy a proběhla výměna okopaných žlabů. V roce 1963 byla opravena křížová cesta a kaple sv. Jana Nepomuckého, vše za pomoci dobrovolníků. Dva roky poté proběhli další nezbytné opravy pro chod kláštera. Z kostelních sbírek byla provedena nejnutnější oprava varhan. Opravy krytin kostela opět zařizovali dobrovolníci bez zkušenosti s klempířskou prací, a proto většina zůstala nedokončena. Tyto práce byly dokončeny až v roce 1967.⁵⁸

⁵⁶ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 126, 127.

⁵⁷ Tamtéž, s. 50, 126.

⁵⁸ Tamtéž, s. 132-134.

7.8. Osudy církevního představitelů – případová studie

Komunistický režim negativně ovlivňoval chod církve po celou dobu své vlády. Vše vy eskalovalo připravovanou „akcí K“, jejímž cílem bylo soustředění příslušníků jednotlivých řádů do menšího počtu objektů dle počtu.⁵⁹ Vyprázdňené budovy poté měli sloužit jako internáty, útulky či učiliště. První varianta byla plánována již na 22. listopadu 1949 a měla za úkol zbrzdit další růst řeholí a zredukovat počet klášterů. Tato varianta byla rozdělena do tří etap. První etapa obsahovala evidenci klášterů a jasné procesy proti řeholníkům. Druhá etapa měla připravit obyvatelstvo na likvidaci klášterů za pomoci kampaně a udání nepravého důvodu. Tyto dvě etapy měli být zrealizovány do 31. března 1950. Konec třetí etapy byl naplánován na 30. červen 1950, kdy byla již připravena internační střediska a prováděna kontrola nad novou činností řeholníků.⁶⁰

Během 13. a 14. dubna 1950 bylo do centralizačních a internačních klášterů odvezeno 1746 řeholníků z 137 řádových domů. Od 26. dubna do 4. května 1950 následovala druhá etapa, během které bylo odvezeno 2376 řeholníků z 28 řeholí a 219 domů. Mezi zmiňované kláštery patřili Bohosudov, Osek, Hejnice, Broumov, Králíky a Želiv.⁶¹

V posledním zmiňovaném byli internováni oba řeholníci, kteří působili v té době na Klokotech. Ve své studii popisují životopis P. Aloise Matulíka a P. Václava Žitného, ze kterého poté vyvodím následky jejich internace a dopadu na jejich život.

P. Alois Matulík

Při studiu Klokotské kroniky jsem narazil na jméno P. Aloise Matulíka, jehož osud mě velice zaujal, a tak jsem se následně pokusil získat více informací z jeho osobního i profesionálního života.

⁵⁹ STRÍBRNÝ Jan. *Církevní procesy padesátých let*, Praha, 2002, s. 151.

⁶⁰ Tamtéž, s. 69.

⁶¹ KAPLAN, Karel. *Stát a církev v Československu v letech 1948–1953*. Brno: Doplněk, 1993, s. 120.

Alois Matulík se narodil 27. května 1905 ve Velkých Bílovicích. Jeho vysvěcení na kněze proběhlo 19.6. 1933 a své působení započal v Nitře. V roce 1934 přichází do Klokot na pozici prvního superiora kongregace bratří těšitelů z Getseman. Zde působí dalších pět let a poté je přesunut do Nepomuka na stejnou funkci. V roce 1947 přivítal v Nepomuku relikvii sv. Vojtěcha, která putovala po celém Československu, při příležitosti 950 let od mučednické smrti druhého pražského biskupa.

Zlomovým obdobím se pro Matulíka stává rok 1950, kdy byl zatčen a internován v klášteře v Želivi. Po dlouhých letech věznění působil v královehradecké diecézi. V roce 1969 se vrací do Klokot, již v důchodovém věku a zde působí do své smrti 8. dubna 1985.

Alois Matulík se během svého pobytu v Klokotech snažil toto poutní místo přivést do nejlepšího možného stavu. V roce 1934, když přišli těšitelé, byly Klokoty ve špatné situaci. Při jeho druhém příchodu se snažil navázat, kde před dvaceti lety skončil. *V roce 1975 se zasloužil o opravu fresek v kostele a pět let poté o pořízení nového zvonu.*⁶²

Své rozloučení popsal P. Matulík v jednom ze svých dopisů takto: *„Bud’te pozdraveni přátelé, kteří budete jedenkrát čísti tyto řádky. Přeji Vám i Vaším drahým mnoho štěstí a ochrany Boží ve Vašem životě. Mějte v úctě památky vytvořené poctivou prací, českým umem, aby stálo platilo: Čechy krásné, Čechy mé... by ten Anděl chránil Čech do skonání věků všech. Zůstaňte věrni Bohu, národu a své vlasti. Kdo Boha má za pevný hrad, ten nemusí se zlého bát. Pozdrav přijměte od jednoho z Vás, která má-měl na Klokotech svatyňku i Čechy rád!!! Váš P. Alois Matulík, superior na Klokotech.“*

P. Václav Žitný

Václav Žitný se narodil 12. října 1917 v Kašovicích u Sušice. Jeho otec pracoval jako hajný na panství barona Hennebr-Spiegela v Hrádku. Svá studia započal na Jiráskovo gymnáziu v Českých Budějovicích, kde pobýval v tzv. malém semináři s ostatními budoucími adepty kněžství. Kvůli ulehčení finanční situaci svým rodičům Žitný nastupuje po maturitě do továrny SOLO v Sušici. V roce 1938 nastupuje do kněžského semináře v Českých Budějovicích, který také vystudoval. Svou cestu musel přerušit roku 1942, kdy nastupuje na

⁶² RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 50.

nucenou práci v Reichu jako stavební dělník a tím přerušuje poslední ročník svého studia. Vysvěcen byl 25. června 1944 v Praze biskupem A. Eltschknerem. Svou primici odsloužil 3. července 1944. V roce 1945 se stává kaplanem v Deštné u Jindřichova Hradce, kde prožívá konec války, kdy byl skoro zastřelen německým vojákem. V roce 1948 mu byla nabídnuta stáž na Římské gregoriánské univerzitě, na kterou kvůli komunistickému převratu nemohl odjet.

Od konce roku 1948 zastával funkci kaplana a liturgického poradce v Pelhřimově, kde byl 24. července 1950 zatčen a internován v kněžském táboře v Želivi, odkud byl po roce a půl převezen do Hájků u Prahy. Své zatčení prožíval spolu s větší skupinou o 40 kněží, když byl převezen na do tábora v Želivi. Jejich příjezd následovala velká oslava příslušníků STB, kterou doprovázel alkohol a hluk. Po skončení oslav přistoupil k Žitnému civilista a řekl mu: *„Tak pojď, Žitný, tady začneš nový život. Žádné válení, ale pořádná rachota.“*⁶³

Po dvou letech od začátku jeho internace zastával od 1. listopadu 1952 pozici tábořského kaplana a 1. února 1974 se stává osobním děkanem a administrátorem tábořské farnosti. Tuto funkci plní až do svého odchodu do důchodu v roce 1985, kvůli zdravotním potížím.

Václav Žitný zasvětil svůj život pomocí druhým i v dobách, kdy jeho život nebyl lehký. Ve věku 90 let 31. prosince 2007 umírá v tábořské nemocnici.

Komunistický režim tímto naplnil své cíle na ochromení církve. Internace kněží měla negativní dopad na jejich fyzické a psychické zdraví. Mnozí se nemohli po letech věznění vrátit k výkonu své činnosti. Ostatně návrat obou bratrů těšitelů na Klokoty nadešel až v roce 1969 po dlouhých devatenácti letech. Václav Žitný celou situaci popisuje až v roce 1989 po uvolnění takto: *„V době totalitního platili zpřísněné směrnice pro vedení farních kronik. Jejich přepisování se trestalo. Bohoslužby jsme mohli vykonávat jen v místě, pro které jsme měli státní souhlas. Např. svatba, či pohřeb v jiném místě, než ve schválené farnosti muselo být povoleno církevním tajemníkem. Byli jsme pod dozorem okresních a krajských církevních*

⁶³ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 95.

tajemníků, státní tajné bezpečnosti a jejich občanských spolupracovníků. Často jsme se zodpovídali za slova pronesená v kázání či v soukromém hovoru. ⁶⁴

7.9. Návrat těšitelů na Klokoty v roce 1969

V roce 1968 se 9. června po 17 letech internace vrací do své diecéze přes Klokoty českobudějovický biskup Mons. ThDr. Josef Hlouch, který zde udělil všem přítomným požehnání. Jeho další návštěva proběhla během tradiční Klokotské pouti 18. srpna, na kterou přijel se svým novým sekretářem, novoknězem PhDr. P. Miroslavem Vlkem. Přání biskupa o návrat těšitelů následně prosadil tábořský děkan P. Miroslav Trdla. Na Klokotech byl 1. ledna 1969 zrušen domov důchodců. Řádové sestry nadále ošetřovali nemocné po domech.⁶⁵ P. Alois Matulík a P. Zikmund František Tománek jsou první členové těšitelů, kteří se 1. srpna 1969 vracejí na Klokoty. Oba řeholníci jsou již v pokročilém věku a jejich zdravotní stav byl značně zkomplikován jejich internací. P. Tománek se proto v roce 1971 rozhodl ke svému odpočinku a pouze přebývá na Klokotech až do roku 1979, kdy je kvůli svému zdravotnímu stavu nucen se přestěhovat do kněžského domova na Moravec. Zde následně v roce 1992 umírá. P. Matulík, navzdory svému zdravotnímu stavu, dále pokračuje ve své práci a snaží se ze všech sil obnovovat poutní místo. Během jeho působení proběhlo položení nové mramorové dlažby v kostele a byly opraveny schody u oltáře. Na střechu kostela, věže kaplí sv. Vojtěcha a sv. Vavřince bylo zařízeno pokrytí měděným plechem. Dalším úspěchem Matulíkovo snažení bylo získání 8 nových zvonů s názvy českých patronů. Tyto zvony 12. října 1980 posvětil českobudějovický kapitulní vikář P. Josef Kavalem.⁶⁶

⁶⁴ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 94.

⁶⁵ Tamtéž, s. 135.

⁶⁶ OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. *Klokoty: poutní místo*. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013. s. 18.

7.9.1. Konec Kongregace těšitelů v Čechách

P. Matulík působí na Klokotech do července roku 1981, kdy ho postihla mozková mrtvice. Po tomto incidentu zůstává na Klokotech až do své smrti 8. dubna 1985. Své poslední chvíle strávil v blízkosti svých přátel a farnice paní Berková o něm řekla toto: „*Matulík byl svatý člověk! Skromný, silně zbožný, velký ctitel Panny Marie. Vyzařovala z něho láska k lidem, bohatě opěťovaná, vše dělal s radostí. Klokoty nelze od otce Aloise oddělit, patřil zcela Panne Marii, jeho dobrotu každý pocítil. O své práci pro Klokoty nemluvil, co se nepodařilo, uměl bez výčitek napravit. Věřím, že zprávy o tom, že například za vlastní peníze dal opravit středy, jsou pravdivé. Jeho dobrotu neznala mezí.*“⁶⁷

Po smrti P. Matulíka přichází v roce 1990 do správy poutního místa P. Augustin Petrucha a P. Jiří Krejčí, který zde působí pouze do ledna 1991. Z důvodu jeho špatného zdravotního stavu je nucen odejít k řádovým sestřím do Znojma. Společně s nimi v této době přichází také dva klerici. V říjnu 1991 nahrazuje P. Krejčího P. Damas František Veřtát, jehož zdravotní stav byl také negativně ovlivněn internací a umírá v dubnu 1993, jakožto poslední Těšitel působící na Klokotech. Působení Kongregace v České republice je uzavřeno 14. října 2010 smrtí P. Augustina Petrucha v Domě matky Rosy u sester Těšitelek Božského Srdce Ježíšova v Rajhradě.⁶⁸

7.10. Polostrukturovaný rozhovor s pamětníkem Ladislavem Šotkem

Po rozhovoru se současným administrátorem farnosti Klokoty P. Mgr. Jiřím Můčkou jsem byl upozorněn na pana Ladislava Šotka, který je jedním z nejstarších farníků Klokotského kláštera. Ladislav Šotek v současnosti spravuje kroniku farnosti, která byla v 50. letech ztracena, ale následně obnovena právě panem Šotkem, za pomoci pana Rytíře. Následně

⁶⁷ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 141.

⁶⁸ Tamtéž, s. 48, 49.

jsem oslovil pana Šotka s žádostí o poskytnutí rozhovoru, čemuž bylo z jeho strany ochotně vyhověno. Doslovný přepis našeho rozhovoru je uveden v příloze.

Z rozhovoru s pamětníkem vyplývá, že od jeho narození v roce 1943 až do dubna 1950 probíhaly v Klokotech všechny církevní svátosti a obřady, včetně tradičních klokotských průvodů. Velký zvrat nastal v dubnu 1950, kdy byl klášter obsazen Státní bezpečností a řeholníci byli internováni. Církevní svátosti byly až do roku 1989 zajišťovány kněžími z Táborska. Ladislav Šotek dále uvádí, že komunistický režim omezoval víru především u inteligence a učitelů. Tento postup Šotek pocítil i na své vlastní rodině, kdy byl jeho otec donucen přijmout podřadné místo, které neodpovídalo jeho vzdělání, kvůli tomu rodina finančně velmi strádala. Následně Šotkovi nebylo umožněno ani vzdělání odpovídající jeho inteligenci i touhám. On sám byl opakovaně kontrolován příslušníky STB v průběhu různých církevních svátostí.

Do dějin kláštera se nesmazatelně zapsala kongregace těšitelů, která se v Klokotech usídlila v roce 1934, ale v roce 1950 byly její představitelé internováni. V roce 1952 se do Klokot vrátil P. Mezera, který bohužel utrpěl vážný úraz, protože komunistický režim odmítl investovat do údržby a oprav kláštera. Pátera Mezera nahradil Páter Kašpar, ale návrat celého řádu těšitelů se podařil až v roce 1969, kdy se vrátil Páter Matulík a Páter Tománek. Páter Matulík zde sloužil až do roku 1985.

Přes všechny perzekuce se církevní hodnostáři snažili zachovat plně funkční církevní svátosti. V 50. letech se z rezidence kláštera stal domov pro důchodkyně, jehož obsluhu až do jeho zániku v roce 1968, zajišťovali řádové sestry. V době normalizace byla komunisty plánována přeměna kláštera na koncertní a galerie.

Situace se změnila v roce 1968, kdy došlo k uvolnění komunistických restrikcí a byly obnoveny tradiční Klokotské poutě, jichž se zúčastnilo cca 25 000 věřících.

Významným rokem pro dějiny kláštera se stal rok 1995, kdy se do kláštera vrátila kongregace oblátů reprezentovaný řeholníkem Čížkovským a Zywcukem. Páter Čížkovský se v roce 1989 vrátil z emigrace v Africe a následně získal dostatek finančních prostředků pro opravy celého kláštera.

7.11. Porovnávání církevních slavností na základě kroniky klokotské farnost

7.11.1. Vznik a historie poutí

Putování je pro člověka běžné od pradávna. Souvisí s poznáváním okolního světa, vytváření obchodních příležitostí nebo zajišťování diplomatických vztahů. Nejčastějším motivem konání poutí jsou náboženské důvody. Pout' člověk vykonává sám nebo ve společnosti jiných na určité místo. Cíle poutníků byly místa, kde se ukázala Boží přítomnost. Mezi tyto místa patří posvátná místa ve Svaté zemi nebo také hroby světců. Mariánská poutní místa slouží jako svatyně, kde je umístěna socha Panny Marie nebo její obraz.⁶⁹ Poutníci na tato místa chodí se svými starostmi a prosí o vyslyšení jejich proseb. Tyto místa jsou navštěvována pro generace a není zde brán ohled na pohlaví, věk či postavení ve společnosti.⁷⁰ Rozvoj putování nastává, již ve 4. století jakožto důsledek uznání křesťanství Konstantinem roku 313 n.l.⁷¹

V raném středověku se do popředí dostává Panna Maria, jakožto prostřednice všech milostí a orodovnice u Krista. Poutníci se také nadále uchýlovali na místa, která byla známá boží přítomností. Objevují se také poutní okruhy, mezi které patří například poutní cesta do Santiaga de Compostela. Dalšími místy byly například cesty do římských kostelů.⁷² Mezi poutníky patřili i známé osoby české historie. Zmínit můžeme například římského císaře a českého krále Karla IV. Ten navštěvoval pravidelně hroby světců po celé Evropě a sám se postaral o vytvoření významného poutního místa z Prahy. Střediskem poutního života v Praze byla Svatovítská katedrála a hroby zemských patronů.⁷³

⁶⁹ ROYT, J., „Barokní pout' a poutní místa“, *Kavárna A.F.F.A.*, č. 3, r. 1992, s. 43

⁷⁰ ŠTAJNOCHR, V., *Panna Marie Divotvůrkyně, Nauka o Panně Marii, mariánská ikonografie, mariánská poutní místa*, Uherské Hradiště: Slovácké muzeum 2000, s. 39.

⁷¹ OHLER Norbert, *Náboženské poutě ve středověku a novověku*, Praha, 2002, s. 11

⁷² ROYT, J., „Barokní pout' a poutní místa“, *Kavárna A.F.F.A.*, č. 3, r. 1992, s. 43.

⁷³ ROYT, J., „Křesťanská pout' po barokních Čechách“, *Český lid*, ročník 79, číslo 4, 1992, s. 323.

V období baroka se začala velmi intenzivně rozvíjet poutní tradice. Diecéze začínají budovat síť poutních míst, která jsou budována za podpory církevních řádů nebo vlivem lidové tradice.⁷⁴ Barokní poutě byly zastřešeny pevným řádem, který byl rozdělen i do ročních období. Pro poutníky byl připraven rozpis modliteb a písní a určená místa pro jejich zpívání. Svůj řád měl také průvod. V čele se nacházel poutní prapor s vyobrazením patrona daného kostela, bratrstva nebo cechu. V blízkosti poutních míst vznikaly hospice a hostince pro poutníky.⁷⁵

V 18. století nastává v Evropě jednotná politická a náboženská situace pod vládou rakouských Habsburků. Jedná se tedy o období rozmachu mariánské úcty, který umožňovala katolická církev v Dolní a Horních Rakousích, avšak mariánský kult byl přerušen na území koruny české.⁷⁶

Jednotlivá poutní místa doprovází pověst o jejich vzniku. Pověst Klokotskou popisuje ve své knize Košnář takto: *„Na vrchu tomto pásávaly dívky dobrá stáda, a tu častěji vyprávěly rodičům, že se jim ukazuje vznešená paní, jakoby ozářená světlem nebeským. Rodiče dlouho tomu se divili, ježto sami podobného zjevu neviděli. Ale, co nebylo popřáno jim, to uzřel na vlastní oči jeden zbožný muž, jenž výborným byl malířem, a ten spatřiv paní tu – poznal v ní Matku boží, jejíž obraz na plátno vymaloval. Teprve když byl hotov, nadpozemský zjev zmizel a neukázal se nikdy víc. Za to obraz Marie Panny stkvěl se již na oltáři klokotského kostela a lid, když slyšel, co se stalo, putoval na místo to u velikém množství.“*⁷⁷

⁷⁴ KALISTA, Z., *Česká barokní pout: k religiozitě českého lidu v době barokní*, Žďár nad Sázavou: Cisterciána Sarensis 2001, s. 126, 127.

⁷⁵ ROYT, Jan, „Řád barokní poutě“, *Katolický týdeník*, r. 1999, číslo 18, s. 3.

⁷⁶ ROYT Jan, *Obraz a kult v Čechách 17. a 18. století*, Praha, 2011, s. 223.

⁷⁷ KOŠNÁŘ, Julius. *Poutnická místa a památné svatyně v Čechách*. Praha: V. Kotrba, 1906, s. 401, 402.

7.11.2. Výběr poutí z 20. a 21. století

1925

Klokotskou pouť z roku 1925 popisuje Václav Janura v časopisu Český lid. Zmíněna jsou v úvodu i další významná místa na jihu Čech jako jsou Svatá Hora, Sepekov, Římov nebo Křemešník. Následují nutné přípravy procesí, které Janura popisuje takto: *„Nebylo maličností vypravit procesí. Shánět muziku, družice, naučit jednu z nich říkání k Panně Marii Svatoklokotské, srovnat kluky, kdo ponese korouhve, potom zase promluvit se starými, z každé vesnice někoho, aby nesli Panenku Marii, nakoupit šerpy bílé, modré, růžové, inu starost na starost. Ne, že by nechtěli snad jít, všichni rádi, ač je to stálo peníze a u nás, na Českém Jihu se umělo odjakživa šetřit. Takový klučina dostal na celou pouť čtyřák a byl boháčem, hrubý už hoch šetřil dlouho a dlouho, než uškodil zlatník. Ale pamatoval na pouť, proto šetřil. Takové shánění bylo proto, že v jednom procesí bylo lidu z vesnic na dvě, tři hodiny kolem osady, z níž se vycházelo a podle níž se procesí jmenovalo. O výpravu procesí se staral zpěvák. Ten byl nejdůležitější, to byla duše poutníků. Ten ráno ve čtyři, v pět hodin už průvod sestavoval, celou cestu předříkával, předzpěvoval? Podle tašky bys ho poznal. Měl jí zavěšenu na řemeni a na něm samé žluté křížky a ozdůbky, několikrát svěcené. Zpěvák znal nejkratší cestu a věděl o každé kapliče a křížku, kde se budou stavět, aby se pomodlili.“⁷⁸*

V předvečer pouti byly Klokoty plné lidí. Všichni sháněli ubytování v okolních statcích a stodolách. U kříže stály kolotoče, střelnice a další různé atrakce, kde se lidé mohli bavit a seznamovat s ostatními zúčastněnými poutníky. Samotný den pouti líčí Janura takto: *„O pouti býval kostel otevřen o čtvrté hodině. Dnes ostatně též. Houfy poutníků hrnuly se časně do kostela ke zpovědi a byli na pokání až do devíti hodin. Každý konal pobožnost jinak. Ke zpovědi šli všichni poutníci. Prohlédli si v ambitech obrazy, kaple, zvláště tu umrlčí u některé zpovědnice se vyzpovídával a hned šel do kostela ku přijímání. Po zpovědi šli někteří křížovou cestou. Kolem kostela v lipové aleji stojí zastavení a vedou až k Dobré vodě. U těch se konala*

⁷⁸ JANURA, V. (1925). *Klokotská pouť*. *Český lid*, 25(7), 272. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/42688803>.

pobožnost od jednoho ke druhému kamennému obrazu. Mladší šli obyčejně rovnou ke kapličce. Pomodlili se, umyli v zázračné vodě, aby jim Panna Maria zdraví vyprosila a pro památku se někam podepsali. Jaké zákazy. Když odcházeli, nesli si láhev vody domu. Šouravá Rozárky ji prodávala. Starší ženské se vracely po křížové cestě zase do kostela, mladší zběh šla užívat. Ti staří tu světskost už nevydrželi. V kostele slyšeli ještě osmou, potom slavnou zpívanou mši svatou a kázání, požehnání dostali, inu všecko. Byla to veliká pouť. Kolem desáté už byla v kostele mačkanice. Přicházeli nová procesí, kaplani z Tábora, do Klokot pozváni, je vítali, družičky mluvily, zas mše svatá, lidé přicházeli, vycházeli. Dveře se netrhly. Tu si nesli světit voskové nohy, ruce, aby je obětovali, tam zas nesl někdo celou lidskou postavičku. Stůně uvnitř. Tamhle u toho postranního oltáře světili pečivo a růžence, obrázky snad taky. Tady ale hrajou varhany! No, Klokoty jsou to! V kostele se pozdrželi někteří až do poledne.⁷⁹

V neděli se některá procesí začala rozcházet, avšak muzika v Klokotech neutichala a zněla ze všech hospod. V pondělí již odjížděli kramáři a skládala se střelnice. Úterý bylo již dnem úklidu a lidé se mohli těšit na další rok.

1936

Poutní rok 1936 byl pro Klokoty významný. Jednalo se o výročí 300 let přenesení milostného obrazu Panny Marie. Těšitelé v tuto dobu obývaly klášter dva roky a naplňovali svůj slib vrátit Klokotům slávu. Tento rok probíhali oslavy již od května a byly zakončeny 15. srpna Klokotskou poutí. Pout' začala mší svatou v děkanském kostele v Táboře a následovala průvodem s milostným obrazem Panny Marie na Klokoty za doprovodu 15 000 věřících. Na Klokotech proběhla pontifikální mše, kterou celebroid českobudějovický biskup Šimon Bárta. V odpoledních hodinách ještě proběhlo slavnostní kázání. Slavnost byla velmi úspěšná a zapsala se do vzpomínek všech zúčastněných, z nichž tisíce lidí přijalo svátosti. Celkový počet zúčastněných se odhaduje na 25 000 věřících⁸⁰

⁷⁹ JANURA, V. (1925). *Klokotská pouť*. *Český Lid*, 25(7), 274-275. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/42688803>.

⁸⁰ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 119.

1945

15. srpna 1945 se konala Národní pouť, které se zúčastnilo na 15 000 poutníků. Pout' zahájil v 9:00 hod. průvod s milostným obrazem z chrámu k polnímu oltáři. Autorem tohoto oltáře byl akademický architekt Jan Chomutovský. Celý průvod doprovázel zpěv skladby Bože, co ráčil. Slavnostního kázání se v 9:30 hod. ujal superior P. Antonín Zgarbík TJ, který působil jako kazatel u svatého Ignáce v Praze a během okupace byl internován. V 10:00 hod. proběhla slavná mše svatá se zasvěcením památky padlých hrdinů a za osvobození vlasti. Tuto mši celebroidal Monseigneur (dále Mons.) Štojdil z Českých Budějovic. Mši svatou doprovázel chvalozpěv svatého Ambrože: Tebe Boha chválíme a zpěv písně Ejhle oltář Hospodinův září. V 10:30 hod. měl projev mariánský soldát JuDr. František Šindler na téma: „*Blahoslavená Panna Maria ve vztahu k osvobození vlasti.*“ Po hodinové pauze, určené k uctění milostného obrazu Panny Marie, došlo k jejímu slavnostnímu přenesení zpět do chrámu za zpěvu písně Tisíckrát pozdravujeme Tebe.⁸¹

Odpolední program zahájil ve 14:00 hod. akademický architekt J. Chomutovský. Následoval slavnostní projev Mons. Aloise Tylínka, který působil jako děkan v Nuslích a strávil šest let v Dachau. Po něm proběhl ještě projev zástupce Lužických Srbů pro přijetí Lužice k ČSR. Sjezd zakončila státní hymna a modlitba k Blahoslavené Panně Marii Klokotské, která zněla takto: „*Sešli jsme se dnes na Klokotech, v místě tolik Tobě a Bohu milém v den Tvého nanebevzetí, my všichni Tvoji upřímní ctitelé, abychom Ti slavně projevili svou svatou oddanost a upřímnou vděčnost za Tvou ochranu, kterou jsi nám v nejhrošších časech poskytovala. Zůstali jsme Ti věrni a Tys nás neopustila. Za Tvoji svatou přímluvu chránil Bůh naši drahou zem, náš drahý rodný jihočeský kraj, naše města i dědiny. Víme, že Tysto byla, která jsi odvrátila válečné hrůzy od našich Jižních Čech, a proto ti chceme projeviti svou vděčnost. Náš jihočeský lid zůstal věren odkazu svých otců, nepopřít sluchu našeptávačům d'ábla a nikdy za celý šest let hrůzovlády neposkvrnil svou národní čest ani svůj čistý katolický štít. Proto dnes, kdy opět volně dýcháme a těšíme se ze zářících paprsků*

⁸¹ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 121.

*slunce naší svobody, chceme Ti upřímně slíbiti, že jako v dobách zlých, kdy jsme k Tobě utíkali a o pomoc Tě prosili, tak i nyní při Tobě věrně stojíme a nedáme se od Tebe a od Boha ničím a nikým odtrhnouti. K tonem si vyprošujeme pro další život, Matičko Klokotská, Tvé stále přímluvy u Božího trůnu, abychom se ve svaté víře více udržovali, abychom na každém podnikání vhodně a užitečně uplatňovali, ji vždy zastávali a neohroženě ji hájili. Proto přijmi nás všechny do své svaté ochrany a vypros nám všem našemu drahému národu, Tobě oddanému, věčný mír. Amen.*⁸²

1946

Národní pout' 15. srpna roku 1946 navštívilo na 12 000 poutníků. P. Jarolímek celebroidal mši svatou na poli pod klášterem. Přítomní byli zástupci všech úřadů a vojenské posádky.⁸³

1947

Národní pouti se 15 srpna 1947 zúčastnilo na 25 000 poutníků. Jednalo se o dvojnásobek počtu z minulého roku. Mši svatou celebroidal, tradičně na poli pod klášterem, pražský kanovník P. Stříž. Zúčastnil se také pražský arcibiskup Mons. ThDr. Josef Beran. Svou cestu absolvoval z Olomouce letadlem na letiště v Sezimově Ústí a v Klokotech byl přivezen ke kostelu kočárem. Prvním vítajícím byl tábořský starosta František Sivera, který byl s Beranem vězněn v nacistickém koncentračním táboře. Arcibiskup následně pronesl vlasteneckou promluvu, která měla za úkol posílit všechny přítomné v náboženském životě.⁸⁴

1948

Rok 1948 byl zlomový a nastolil velké změny v chodu církve. Tradiční klokotské pouti se zúčastnil i Jiří Jakeš, který se poté před StB schovával 15 let a popsal ji takto: „*V době, kdy u nás nastupoval teror komunismu, uspořádala katolická mládež jižních Čech velkou pout'*

⁸² RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 121, 122.

⁸³ Tamtéž, s. 122.

⁸⁴ Tamtéž, s. 122, 123.

*do Klokot. Bylo to v srpnu 1948 a bylo skutečně za co prosit ... Když jsme vystoupili v Táboře z vlaku, mířil náš průvod rovnou přes Tábor do Klokot. Vedle našeho spořádaného průvodu se ihned objevilo několik uniformovaných příslušníků Sboru národní bezpečnosti (dále SNB), doprovázeli poutníky až do Klokot. Oltář byl postaven asi 200 metrů od kostela východním směrem. Pan biskup Hlouch byl přivítán mohutným potleskem. Shromáždění věřících bylo obkličeno z několika stran členy SNB, asi abychom se neváli, tak nás hlídali. Když začala mše svatá, přijelo ke kostelu auto, které mělo na střeše reproduktory namířené směrem k velikému shromáždění věřících. Svazáci, kteří auto obsluhovali začali hrát písničky a oznamovali že se odpoledne koná v Náchodě taneční zábava. Pan Biskup musel několikrát svou promluvu přerušit. Volal silným hlasem: Je zde přítomných mnoho členů SNB, žádám proto ochranu podle zákona. Ale ani jeden z přítomných členů SNB se nehnul, aby zabránil provokaci svazáků. Vzpomínám a píši o tom proto, abychom si uvědomili, jaká do byla doba.*⁸⁵

1949 a přerušení tradice

V srpnu roku 1949 probíhá poslední tradiční Klokotská pouť, kterou celebroid biskup Josef Hlouch. V době komunistického režimu je tato tradice potlačována. Tradice je v omezené míře obnovena po návratu těšitelů 1. srpna 1969.⁸⁶

1970–1975

V roce 1970 proběhla pouť v neděli 16. srpna. V 10:00 hod. odsloužil mši svatou Českobudějovický biskup ThDr. Josef Hlouch. Pouť omezovala řada restrikcí. Samotná mše musela být odsloužena na rozšířené části hřbitova, jelikož mimo areál to bylo zakázané.⁸⁷

Pouť v roce 1971 probíhala v podobném duchu. Průběh pouti musel být předem projednán s církevním tajemníkem a vše bylo sledováno státní bezpečností. ThDr. Josef Hlouch sloužil mši svatou tento rok v ambitech, jelikož bylo zakázáno ji sloužit na hřbitově. Průvod společně s venkovní bohoslužbou byl zakázán. Situace byla pro církve stále nepříznivá a

⁸⁵ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 125.

⁸⁶ Tamtéž, s. 126.

⁸⁷ Tamtéž s. 136.

komunistický režim na ni opakovaně vyvíjel tlak, který vedl k rozhodnutí řady věřících přestat chodit do kostela ze strachu z následků.⁸⁸

V roce 1973 proběhla pout v neděli 19. srpna. Mši svatou sloužil, opět v ambitech, českobudějovický kapitulní vikář P. Miroslav Trdla. Tento rok byl zároveň do vlastnictví národního výboru předán tábořský svatojakubský hřbitov, který se začal přeměňovat na park.⁸⁹

V roce 1975 se konala pout' v neděli 17. srpna. Byla opět sloužena pouze v ambitech na základě restrikcí. V tomto období se návštěvnost poutí pohybovala pouze v jednotkách tisíců poutníků.⁹⁰

1989

Rok 1989 byl zlomový. Hlavní pout' se konala v neděli 19. srpna za doprovodu velkého počtu věřících. Mši svatou sloužil v 10:00, již venku na poli, československý biskup ThDr. Miroslav Vlk.⁹¹

1994 - současnost

Od roku 1994 pokračují v tradici Misionáři obláti Panny Marie Neposkvrněné. V roce 2020 proběhla v sobotu 15. srpna slavnostní pout', která zároveň oslavovala 800 let od první zmínky o Klokotech.⁹²

Pro porovnání klokotských poutí v průběhu 20. a 21. století jsem zvolil tyto dvě metody. Porovnání návštěvnosti a porovnání restrikcí, či zákazů pro jejich pořádání.

1, Návštěva poutí se v průběhu 20. století měnila a působila na ní řada vnějších faktorů jako válka či totalitní režim. Návštěvnost zvedl příchod těšitelů, kteří podporovali

⁸⁸ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 136.

⁸⁹ Tamtéž, s. 137, 138.

⁹⁰ Tamtéž, s. 138.

⁹¹ Tamtéž, s. 143.

⁹² Česká biskupská konference [online]. *Pout' k Panně Marii Klokotské*, [cit. 4.8.2020]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/>.

tuto tradici. V meziválečném období můžeme vidět návštěvnost více než 20 000 lidí, jako tomu bylo v roce 1936. V době 2. světové války nastává útlum poutního života. V roce 1945 národní pout' zaznamenala 15 000 poutníků a tradice opět nabírala na návštěvnosti. Následující rok se počet poutníků mírně snížil a čítal 12 000 osob. Vše se změnilo v roce 1947, kdy se pouti zúčastnilo 25 000 osob. Od roku 1948 do roku 1969 je tato tradice přerušena a mezi lety 1969–1975 se poutí účastní pouze pár tisíc osob. Od roku 1989 po současnost jsou poutě stále navštěvovaná hojným počtem lidí.

2, Pro účel porovnání restrikcí průběhu poutí jsem je rozdělil do tří období. Prvním meziválečné období až do roku 1948. V této době nebyl poutní život nijak zřetelně omezován, pouze v době 2. světové války. Druhé období datuji od roku 1948–1975. V této době je poutní život značně omezen a tradice je mezi lety 1949–1969 úplně přerušena. Od roku 1970 byla mše sloužena pouze na rozšířené části hřbitova, jelikož panoval zákaz jí konat mimo areál kláštera. Toto omezení se rozšířilo rok poté, kdy se mše konala pouze v ambitech a takto tomu bylo až do roku 1975. Od roku 1989 až po současnost datuji třetí období, ve kterém se již nenachází žádné omezení.

8. Misionáři obláti Panny Marie Neposkvrněné

Historie oblátů na českém území

Působení oblátů na našem území se datuje do roku 1911, kdy byly pozváni do pohraničí pro německy mluvící obyvatelstvo. V roce 1911 obláti přicházejí nejprve do Varnsdorfu a následně do druhého kouty republiky, do Fryšavy na jižní Moravě. Jejich činnost pozastavuje začátek první světové války, která je důsledkem dalšího osudu kongregace. V roce 1924 vzniká samotná provincie, která je podřízena provincii německé. Tři roky poté, 4. dubna 1927, je založena samotná Československá provincie. Mezitím vzniká na území řada dalších domů například v roce 1925 dům v Chebu, stejný rok také v Teplé u Lovosic, v roce 1930 vznikají domy v Kájově a ve Staré Vodě a roku 1938 v Brně.⁹³

⁹³ KRATOCHVÍL, A.F. *Misijní abeceda oblátů*, 1995, s. 11, 12.

Druhá světová válka měla negativní důsledek na působení oblátů na našem území. Odsun německého obyvatelstva měl za důsledek odchod kněží, z nichž zůstali pouze tři. Zároveň se všechny domy po válce ruší a působení oblátů bylo nejdelší v domě v Kájově. Komunistický převrat v roce 1948 také ukončil působení samostatné československé provincie a dva roky poté dochází k rozpuštění noviců a všech studentů.⁹⁴

8.1. Zakladatel kongregace – Evžen z Mazonodu

Evžen z Mazonodu se narodil 1. srpna 1782 v Aix-en-Provence ve Francii. Jeho otec pocházel z chudého šlechtického rodu a jeho matka ze zámožné rodiny, což pomohlo mladému Evženovi k vysokému postavení. Již v 26 letech zastával pozici prezidenta v účetní kanceláři. Prvním velkým zásahem do jeho života bylo období začátku Velké francouzské revoluce, kdy je celá rodina nucena uprchnout do Nizy. Jejich rodina je v průběhu další let nucena se přesouvat na různá místa jako Palermo, Neapol, Marseille nebo Turín, který měl velký význam na duchovní usměrnění Evžena.⁹⁵

Zlomový rok pro jeho církevní cestu je rok 1807, kdy si Mazonod po řadě negativních událostí ve svém životě uvědomí svůj úděl a rozhodně se vydat duchovní cestou. Rok poté nastupuje do semináře Saint-Sulpice a v roce 1811 je vysvěcen na kněze. Jeho cílem nebyl postup v hierarchii církve, ale pomoc chudým a mládeži. Tato myšlenka napomohla k založení Sdružení křesťanské mládeže roku 1813 a v roce 1815 vedla také k myšlenkám na založení společenství misionářů. Původním názvem společenství bylo Misionáři Provence a v průběhu let se měnilo. V srpnu 1818 sepsal Mazonod návrh stanov a pravidel řeholního společenství, které 17. února 1826 schvaluje papež Lev XII. společně se vznikem kongregace pod názvem obláti Panny Marie Neposkvrněné.⁹⁶

V roce 1832 je Mazonod povolán do Říma, kde je Řehořem XVI. jmenován biskupem iosickým. Pět let poté je jmenován biskupem marseillské diecéze po řadě nesrovnalostí se

⁹⁴ *Radostné poselství evangelia*, Kroměříž: Obláti Neposkvrněné Panny Marie (OMI) 1991, s. 2.

⁹⁵ KRATOCHVÍL, Alois F., *Neztrácejte naději*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1995, s. 18-21.

⁹⁶ HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích*, s. 93.

státem. Za činnost, kterou během života vykonal byl v říjnu 1975 prohlášen papežem Pavlem VI. za blahoslaveného a 3. prosince 1995 byl v Římě svatořečen.⁹⁷

8.2. Organizační struktura kongregace

Hlavním úkolem kongregace je šíření evangelia, duchovní správa farností a zájem o školství. Obláti jsou ve světě známí především svými lidovými misemi a jejich prací s mládeží, kterou vyzdvihl sám papež Pius XI, který označil obláty za specialisty na obtížné misie. Pro obláta je na prvním místě láska ke Kristu a církvi. Centrum kongregace zastupuje generální dům nacházející se v Římě, kde sídlí generální představený se svými asistenty z celého světa. Jejich řeholní oděv se skládá z černé kleriky s oblátským křížem za pasem. Ten každý kněz obdrží při věčném slibu.⁹⁸

8.3. Působení oblátů na Klokotech

Dne 9. prosince 1994 přichází do Klokot kongregace misionářů oblátů Panny Marie Neposkvrněné. Od příchodu oblátů zde působil P. Zdeněk Čížovský společně s polským novoknězem P. Řehořem Zywczokem.⁹⁹

Čížovský se tři roky před příchodem do Klokot vrací z emigrace. Jako učitel emigroval již v roce 1948. Po vystudování kněžského semináře se přidává k oblátům a následně je vysvěcen na kněze. Velkou část svého života strávil na misiích v Africe, kde naplňoval poslání řádu. Po příjezdu do Čech si vybírá farnost v Kroměříži, kterou pomáhá zvelebovat. Následně tráví 7 let na farnosti v Klokotech a na sklonku svého života se navrácí do Kroměříže, kde 26. listopadu 2004 umírá. Zywczok na Klokoty přichází společně s P. Čížovským. Jeho cesta u oblátů končí v roce 1997, kdy z řádů vystoupil. Následně se oženil a stal se farářem starokatolické církve.¹⁰⁰

⁹⁷ *Radostné poselství evangelia*, Kroměříž: Obláti Neposkvrněné Panny Marie (OMI) 1991, s. 2.

⁹⁸ HRUDNÍKOVÁ, M. *Řeholní život v českých zemích*, s. 94, 95.

⁹⁹ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 50.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 51.

Po odchodu Čížovského a Zywczoka na Klokotech působil P. Marin Sedloň společně s P. Marianem Howarem od roku 2002 do roku 2004. Od roku 2005 až 2006 zde působil rakouský kněz P. Günther Eckelbauer. Po něm v lednu roku 2006 nastupuje P. Karel Zeiser. V současnosti je administrátorem farnosti P. Jiří Můčka. Dalšími členy, kteří zde působili jsou P. Roman Musil, P. Tomáš Vyhnálek a P. Kryštof Kokot.¹⁰¹

¹⁰¹ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 52,53.

9. Závěr

Klokotský klášter je významným poutním místem v jižních Čechách, na kterém se datuje mariánská poutní tradice již od středověku. Mým cílem bylo přiblížit historii Klokot již od první zmínky z roku 1220. V průběhu století se o správu kláštera staralo několik různých řeholních řádů a kongregací. V 17. století můžeme vidět klášter pod správou premonstrátů ze želivského kláštera. Po nich se správy ujímá prelát Didaco di Convero, který následně přenechává administrativu benediktýnům z rakouského Melku. V 18. století je klášter prodán tábořské obci a správci se stávají táborští děkani. V roce 1934 se dostávají Klokoty pod správu Kongregace těšitelů z Gethseman, kteří zde pobývají přerušovaně až do roku 1993, kdy přicházejí Misionáři obláti Panny Marie Neposkvrněné a starají se o klášter do dnes.

Těšitelé se od počátků svého působení snažili obnovovat poutní život a návštěvnost klokotských poutí v průběhu 20. století dokazuje jejich úspěch. I přes řadu nepříznivých událostí, jakož byla 2. světová válka a komunistický převrat, těšitelé ve své činnosti nepolevili a snažili se naplnit své cíle. Po komunistickém převratu nastala řada restrikcí, které ztěžovaly například konání tradičních srpnových poutí. Za zmínku například stojí omezení konání tradiční mše pouze na rozšířené části hřbitova od roku 1970 a následné rozšíření, během kterého byla mše celebrována v ambitech v areálu kláštera. Kromě udržování poutního života těšitelé aktivně vykonávali církevní obřady a za své pomoci, či různých donátorů se snažili opravovat klášter. Mezi další činnosti patřila výuka náboženství, kterou těšitelé vykonávali na „školách Komenského“ a kterou také Litomiský přislíbil vykonávat v okolí Klokot. Negativní vliv na činnost těšitelů měl primárně komunistický režim, který omezil jejich působení na Klokotech mezi lety 1950 až 1969. Řeholníci si ve většině případech ze své internace odnesli podlomené zdraví a jejich následná činnost již z tohoto důvodu neměla dlouhého trvání. Na poutní tradici a udržování chodu Klokot navázali v roce 1994 Misionáři obláti Panny Marie Neposkvrněné.

Tato práce může být základem pro další zpracování tohoto tématu a případného zaměření na působení současné kongregace.

10. Seznam použité literatury

BOHÁČ, Zdeněk. Poutní místa v Čechách. Praha, 1995.

ČERNÝ, Jiří, Poutní místa jižních Čech, České Budějovice, 2006.

FRANĚK, L. Klokoty, jihočeské poutní místo u Tábora. Praha: Vlast, 1936.

GABRIELOVÁ, Petra – Kartotéka akce "48" a vyhodnocení tzv. protistátní činnosti členů Církve římskokatolické ve vybraných tzv. ilegálních skupinách. Petra Gabrielová. In: Sborník Archivu bezpečnostních složek / Praha: Archiv bezpečnostních složek Roč. 9 (2011).

HLOUCH, J. Minutěnka. Vimperk: Tiskárny, 1991.

HLUŠIČKOVÁ Hana a kol., Technické památky v Čechách, na Moravě a ve Slezsku II. díl.

HRUDNÍKOVÁ, Mirjam. Řeholní život v českých zemích: řeholní řády a kongregace, sekulární instituty a společnosti apoštolského života v České republice. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 1997.

HULAKOVSKÝ, Jan, Dějiny Hory Klokotské, 2. upravené vydání, Tábor 1901.

JANURA, V. (1925). *Klokotská pouť*. *Český Lid*, 25(7), 274-275. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/42688803>.

JIRÁSKO, L. Církevní řády a kongregace v zemích českých, Praha, 1991.

KALISTA, Z., Česká barokní pout': k religiozitě českého lidu v době barokní, Žďár nad Sázavou: Cisterciána Sarensis 2001, Royt, J., „Barokní pout' a poutní místa“, Kavárna A.F.F.A., č. 3, r. 1992.

KAPLAN, Karel. Stát a církev v Československu v letech 1948-1953. Brno: Doplněk, 1993.

KOŘALKOVÁ, K. Příchod kongregace Těšitelů Božského srdce na Klokoty. In: TábA, č. 4.

KOŘALKOVÁ, K. Příchod kongregace Těšitelů Božského srdce na Klokoty. In: TábA, č. 5.

KOŠNÁŘ, Julius. Poutnická místa a památné svatyně v Čechách. Praha: V. Kotrba, 1906.

KRATOCHVÍL, Alois F., *Neztrácejte naději*, Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství 1995.

KRATOCHVÍL, A. F. Misijní abeceda oblátů, 1995.

MIŠOVIČ, Ján. Kvalitativní výzkum se zaměřením na polostrukturovaný rozhovor. Praha: Slon, 2019. Studijní texty (Sociologické nakladatelství).

NAŇKOVÁ, Věra, Drobná zjištění k českému baroknímu umění, Umění XVII.

OHLEK, Norbert, Náboženské poutě ve středověku a novověku, Praha, 2002.

OURODOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. Klokoty: poutní místo. Klokoty: Římskokatolická farnost Tábor-Klokoty, 2013.

OURODOVÁ-HRONKOVÁ-HRONKOVÁ, Ludmila. Proměna mariánských poutí v jižních Čechách ve 20.století. Vodňany, 2005.

ROYT Jan, Obraz a kult v Čechách 17. a 18. století, Praha, 2011.

ROYT, J., „Křesťanská pout' po barokních Čechách“, Český lid, ročník 79, číslo 4, 1992.

ROYT, J., „Řád barokní poutě“, Katolický týdeník, r. 1999, číslo 18.

SEDLÁČKOVÁ, Emma, *Klokoty u Tábora*, Praha, 1940, nestr

STŘÍBRNÝ Jan. *Církevní procesy padesátých let*, Praha, 2002.

SVOBODA, Ladislav a Jiří ÚLOVEC. *Encyklopedie českých tvrzí*. Praha: Argo, 2005.

ŠOTEK, Ladislav. *Mariánské poutní místo Klokoty*. Tábor, 1996.

ŠTAJNOCHR, Vítězslav, *Panna Maria divotvůrkyně, Uherské Hradiště*, 2000.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená: 2. kronika katolické církve v Československu po druhé světové válce*. Praha: Zvon, 1990.

VLČEK, Pavel – Sommera Petr – Dušan Foltýn, *Encyklopedie českých klášterů*, Praha, 1998.

VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem 1948-1964*. Olomouc: Matice cyrilometodějská, 2004.

WEIS, M. *Mariánské zrcadlo*. Praha: Katolický týdeník, 2002.

Písemné primární prameny

CDB II. (1198–1230). Ed. G. Friedrich, Praha 1912.

Kronika Římskokatolické farnosti Tábor, uložena na ŘKF Tábor.

RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. Kronika klokoťské farnosti, uložena na ŘKF Tábor – Klokoťy.

SOA Třeboň, fond Těšitelé Klokoťy 1936-1949, kart. II, Spisový materiál, folio 90.

Ústní primární prameny

ŠOTEK, Ladislav, pamětník a věřící, Tábor, 5.4.2021.

Internetové zdroje

ČESKÁ DOMINIKÁNSKÁ PROVINCE. Mše sv podle dominikánského obřadu: Lavabo [online]. Znojmo, 2008 [cit. 2014-03-18]. Dostupné z: <http://op.cz/?a=2421%E2%80%8E>.

Česká biskupská konference [online]. *Pout' k Panně Marii Klokoťské*, [cit. 4.8.2020]. Dostupné z: <https://www.cirkev.cz/>.

11. Textové přílohy

Dopis 1

„Vysoce důstojný pane děkane.

Nevím, jestli se ráčíte posud na mne pamatovati – tolik již let uplynulo, co jsme se viděli naposledy. Moji rodiče byli dlouhá léta v Plané nad Lužnicí a já jako bohoslovec (pražský) nejednou jsem se s Vámi setkal v Táboře o prázdninách. Jsem nyní generálním představeným Těšitelů Božského srdce ve Vídni a dosud rektorem českého kostela na Rennwegu. Nebyl jsem již dva roky v Plané na hrobě svých dobrých rodičů – až letos zase jsem na tři dny dojel do mé vlasti s několika spolubratry – měl jsem rekviem v Plané a zajel jsem do Tábora k Vám, ale nebyl jste doma, čehož velmi lituji. A nyní upřímně dovoluji si Vás poprositi o radu a pomoc v této záležitosti. Již jako student a bohoslovec putoval jsem o prázdninách každou sobotu do Klokot k Matce Boží, a co jsem se stal řeholníkem, tím více jsem vzpomínal na Klokoty.

Vy, veledůstojný pane, nejlépe mi můžete dáti informace a radu i pomoc, dovolím-li se Vás co nejuctivěji prositi, abyste mi pomohl, aby naše řehole mohla se starati

o Klokotskou Pannu Marii. Posud nikomu jsem se o tom nezmínil, a v první řadě obracím se k Vám. K informaci o naší řeholi: „Těšitelé z Getsemane“ dovoluji si toto sdělit. Řehole naše vznikla při českém chrámu Páně ve Vídni na svátek Sedmibolestné Panny Marie roku 1922. Existuje tedy 11 let. Je to řehole základem i účelem slovanská. Vnitřním úkolem je smír Božskému srdci 1) adorací (stálou), 2) návštěvou nemocných, 3) misiemi a působením (pastorací) Slovanů, kteří mimo vlast žijí, 4) modlitbou za umírající a trpící (Getsemani).

My sami jsme posud o nás nic nepsali, ale kupříkladu dr. Alfréd Fuks v Lidových listech a některých moravských listech psal o nás – Bohu díky – velmi sympaticky. Ve Vídni máme dva kláštery – při českém chrámu Páně na Rennwegu a za Vídni noviciát. Na Slovensku máme od roku 1927 nejstarší poutní místo nejen Slovenska, nýbrž i bývalého celého Uherska – Mariatál, údolí Mariánské při Bratislavě. Máte-li snad při ruce knihu od Isidora Vondrušky Životopisy svatých – je také stručný a výstižný článek o naší řeholi, který

těmito slovy končí: „Po čem horoval dr. Stojan, kněz nadšený pro misijní činnost mezi Slovaný, stalo se skutkem. Těšitelé hodlají převzít duchovní správu ve Francii, v Porúří a jinde.

Není cílem mého listu vypisovati Vám křížovou cestu, kterou jsem musel při zakládání, a i později projíti, ale jistě jsem zkusil mnoho. Doufám též, že dobrotivě porozumíte, proč tak lnu k Čechám, k Plané, Táboru, Klokotám, když se mi nabízí tolik pole činnosti jinde. Milí bratři, zvláště co byli se mnou v Klokotech, velmi se modlí, aby vše dobře dopadlo. – Máte-li, veledůstojný pane, snad s Klokoty jiné plány, nebo jsou-li už jiní in fieri, přeče laskavě mi co nejdříve odpovzte, já musím totiž jednoho kněze poslati na misie do Francie, jednoho do Rumunska. A tento týden musím věc vyřídit, prosím Vás tedy, co nejuctivěji o laskavou odpověď, mám-li se o Klokoty ucházeti či ne. Hotových kněží nás je 10, bohoslovců 10, kleriků 16 – potom bratři laici a kandidáti – dohromady na 80. Je to velká, velmi velká starost, ale i velká radost, když jsme s ničím začali, a v chudobě žijeme a jsme spokojeni. Přikládám několik obrázků z našeho chrámu Páně z Vídně.

Do Vašich modliteb se uctivě poroučí a o laskavou brzkou odpověď snažně prosí zcela oddaný v Kristu

P. Josef Jan Litomiský, Generál Těšitelů B. S., Wien III, Rennweg 63¹⁰²

Dopis 2

„Veledůstojný pane děkane.

Ani nevíte, jak mne bolelo, že Jste mi psal: „celou noc jsem nespal“ – že máme přijít do Klokot. Jen s Vaším předcházejícím souhlasem žádal jsem o Klokoty – a mým vroucím přáním je, abyste svou známou dobrotu ukázal i naší mladé slovanské řeholi – a měl laskavý ohled nejen na potřeby duchovní správy, nýbrž i na způsob, jakým můžeme dle pravidel naší řehole v Klokotech pracovati.

¹⁰² RYTIŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 54, 55.

Bud'te tedy tak laskav, veledůstojný pane děkane, a pošlete nejdůstojnější konzistoři náčrt ujednání (dle Vašeho mínění), anebo snad ještě lépe, určete laskavě den nebo dva, oznamte mi, kdy bych mohl do Tábora do Klokot, a potom se dohodneme. Myslím, že by pro Vás i pro nás bylo nejlépe, kdybychom na zkoušku omezili svou činnost na Klokoty a Radimovice (školy, oddavky, pohřby, zaopatřování) - a v Táboře byli k dispozici pro zaopatřování nemocných ve městě i v nemocnici. Kromě nadace pro Klokoty a případnou odměnu za vyučování nechtěli bychom ze strany státu ani z děkanského úřadu (samo sebou) žádného platu. Tak by bylo nejlépe. Vám by ubyla starost s Klokoty a Radimovicemi, a se zaopatřováním. A tím by Vám přece (bez krácení příjmů) bylo, pane děkane, také pomůženo. Tábor je Váš – a naše by byly Klokoty. Ale znova připomínám, že bez domluvy s Vámi a schválení biskupským úřadem nic sám nerozhoduju. Co se týká oprav: něčím jistě bude moci patron přispěti, ostatní opatříme sami. A kdyby ted' ani halěře pro opravy nebylo – snad bude později. Opravy nutné – alespoň vybílání by konečně bratři sami dovedli. Pro školy je sil katechetických jistě dosti, seminář se plní, a ani by nebylo dobře – pro dobrý poměr mezi děkanským úřadem a klášterem, aby řeholní kněz byl kaplanem, zvláště když našim dovolím skládati maturitu až asi za pět let. Znova a znova předem osvědčuji: nejvíce mi záleží na dobré shodě s Vámi. A vy Jste, veledůstojný pane děkane, slíbil, že mým řeholním spolubratřím budete dobrým otcem. – Je samozřejmé, že například o prázdninách Vás rádi i delší dobu zastoupí, když budete to žádat.

Sám navrhuje, abychom až v létě začali. To by mi bylo trochu pozdě. Ať raději dříve přijdou (co nejdříve) – zařídí se pomalu a připraví na léto, kde snad může již s více poutníky počítati. Prosím, abyste laskavě souhlasil s převzetím Klokot mezi 20. – 24. březnem. Předtím by přišli bratři laici, aby potřebné v domě zařídili. A ted' ještě opakuji uctivý dotaz: Kdy mohu si přijíti Klokoty prohlédnouti?

Za všecku Vaši laskavost, veledůstojný pane děkane, Vám srdečně děkuji, Vám hodně zdraví na Pánu Bohu vyprošujuji a zůstávám Vám upřímně oddaný.¹⁰³

¹⁰³ RYTÍŘ, František – ŠOTEK, Ladislav. *Kronika klokotské farnosti*, část A, Klokoty u Tábora, s. 56.

Příloha 3 – polostrukturovaný rozhovor

Jste rozený Táborák?

Ano, narodil jsem se v roce 1943 a jsem věřící. Klokoty jsou mě blízké celý život, navštěvoval jsem je už jako ministrant od 4 let. V 8 letech jsem byl u prvního přijímání. Pamatuji si např. církevní průvody Vzkříšení o Velikonocích a Božího Těla. Průvod šel od kostela po Klokotech až k „Velké hospodě“. Od roku 1952 venkovní církevní obřady mimo ambity byly zakázány. Od 13 let zde hraji na varhany.

Situace v 50. letech – církev vs. komunismus?

Pamatuji si, jak byl v dubnu 1950 klášter obsazen Státní bezpečností a Lidovými milicemi. Řeholní kněží byli odvezeni do internace. Bohoslužby pak zajišťovali kněží z Tábora i někdy z okolí. V letech 1950 až 1989 komunisté vše omezovali a víra věřících byla velký problém, především pro učitele a inteligenci.

Vaše problémy s komunismem kvůli víře? Cítil jste tlak?

Můj otec nedostal odpovídající místo kvůli své víře, jeho měsíční plat byl 1300 Kč. Matka byla nemocná a pracovala pouze příležitostně. Spolu s námi bydlela i babička, která měla 200 Kč důchod. Tak částka 1500 Kč pro šestičlennou rodinu sotva dostačovala na skromné živobytí. Já chtěl po maturitě studovat varhanní konzervatoř. Byl jsem připraven, ale otec mi řekl, že na to nemá finanční prostředky. Takže v květnu 1960 jsem odmaturoval a hned od června jsem nastoupil ihned do práce, abych pomohl zabezpečit rodinu. Od roku 1965 hraji i jako varhaník na Městě na svatbách. Byl jsem svědkem i toho, kdy státní úředníci při svatbách zjišťovali totožnost svatebčanů, kteří šli ještě i do kostela a byli nahlášeni dalším státním a stranickým orgánům. Vše bylo velmi sledováno.

Kongregace těšitelů?

Kongregace těšitelů přišla do Klokot v roce 1934, roku 1950 byla jejich internace. V roce 1952 na Klokotech působil páter Mezera, který se vrátil z internace. Vedle Klokot spravoval i farnost Dražice. Při prohlídce půdy tamního kostela se propadl půdou až na kostelní lavice, kde zůstal ležet celý den bez pomoci a tím skončil. Po něm přišel farář do Dražic páter Kašpar, který dojížděl i do Klokot. Samotný návrat těšitelů ne jako řádu ale jednotlivců

nastává v roce 1969, vrátili se páter Alois a páter Zikmund. Páter Alois byl na Klokotech až do své smrti v roce 1985. Páter Zikmund odešel v roce 1972 pro nemoc do domova důchodců. Po smrti Aloise bohoslužby zajišťovali táborští kněží, vypomáhali i z okolí, např. z Chotovin páter Pintíř a páter Čadek z Choustníka, kteří měli tak v neděli i čtvrtou bohoslužbu.

Pomoc kláštera běžnému obyvatelstvu? 50.-60.léta?

V rezidenci klokotského kláštera byly v těchto letech ubytovány důchodkyně, spolu s prorežimním vedoucím domova, který s nimi na Klokotech bydlel. Obsluhu domova zajišťovali do roku 1968 řádové sestry, které měli na starosti cca 25 seniorek, především ležících. V roce 1968 byl domov zrušen. Za pátera Aloise kolem v roce 1972, byl kostel vymalován, za což byla udělena pokuta, protože jeho vymalování nebylo oznámeno církevnímu tajemníkovi. Dokonce jsem slyšel, že v plánu tehdejšího režimu udělat z Klokot koncertní a obrazovou síň. Veřejný styk duchovních s veřejností mimo bohoslužeb v kostele nebyl možný. Provoz kláštera byl pod dohledem, stejně tak jako i v dalších farnostech byl omezován vládnutím státu prostřednictvím tzv. církevních tajemníků, kteří ve spolupráci se Státní bezpečností zasahovali do chodu farností. Kněz ve farnosti musel mít souhlas k bohoslužbám, ale i sebemenším opravám. Vím také knězi, kterého příslušníci STB vyslyšeli, násilně s ním jednali a pak bezdůvodně naložili do auta a ráno kolem 3 hodiny ho vyhodili z auta u lesa v Plané nad Lužnicí. Já sám jsem přemýšlel o studiu bohosloví, měl ke Klokotům blízko, ale po zjištění všech okolností jsem věděl, že bych to nezvládl.

Rok 1968?

Jednalo se o náhlé rozjasnění. Velkou událostí byl návrat českobudějovického biskupa z internace do diecéze. V roce 1968 a 1969 při srpnové klokotské pouti byly hlavní mše slouženy před tábořským vchodem. V roce 1968 byla velká návštěvnost cca 25 000 věřících. V letech 1970 a 1971 se hlavní pout konala už ale jen na hřbitově. V červnu 1972 českobudějovický biskup ThDr. Hlouch zemřel.

Rok 1995?

V tomto roce 1995 byla zřízena samostatná klokotská farnost pod vedením Kongregace oblátů řeholníky Čížkovským a Zywčukem. Páter Čížkovský v roce 1948 emigroval a strávil 40 let v Africe. Po roce 1989 se vrátil do Kroměříže. Zde se dozvěděl o možnosti, spravovat

klášter v Klokotech. Po nástupu kongregace došlo k větší podpoře státních orgánů včetně Města Tábora.

Opravy Klokot

Opravy kláštera byly jen ty nejnnutnější, které se podařily uskutečnit. Po roce 1989 byly získány prostředky i z řady fondů a Klokoty se dočkaly velkých oprav všech prostor.

Kronika farnosti

V 50. letech při obsazení Klokot došlo ke ztrátě původní kroniky, v 90. letech jsem společně s panem Rytířem se podílel na tvorbě nové kroniky. Můj otec také napsal brožuru „Mariánské poutní místo Klokoty“. Traduje se, že např. na Klokotech hrál sám hudební skladatel Antonín Dvořák, který měl k Táboru dobrý vztah a často sem jezdil za svým přítelem profesorem zemědělské školy a dirigentem tábořského symfonického orchestru, Františkem Bolechem. Orchester hraje dodnes a nese jeho jméno.

12. Obrázkové přílohy

Ob. 1: Klokotský kostel
vchod

Ob. 2: Klášterní rezidence

Ob. 3: Klokotský kostel – interiér

Ob. 4: Kříž na nádvoří kostela

Ob 5: Pohled na kapli sv. Vavřince s ambitem

Ob. 6: farní kancelář

Ob. 7: pohled na severní stranu kláštera

Ob. 8: pohled na východní stranu kláštera

Ob. 10: Pohled na západní stranu kláštera